

B

321.

b.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 321. b

כפר

מצוה

ת והמלחמות שהיו במדינת רוס"א וליט' ובפולין
סבה שהחילה שמרדו היונים במלכות והתחברם
לה * גם ידו אר בו כל הנהגת מדינת פולין על ו'
לסם ולתפארת ותהלה : חברו החכם מאוד
ה"ר נתן נטע בן הקדוש מיהר"ר משה
זשכנז הסוכן בליו בק"ק זסלב במדינת רוס"א :
יצאיה תריג לפ"ק ופתי גחוסף בו
ל העיקר : וסדר סליחות שקבע הגאון בעל
ב האחרים מפז וכלי יקר : לחומרים בזענית
הודות ולהלל לה' סלה נאנו ביד האויב לעקר :

לכוב בשנת תר"א לפ"ק :

בי"א ביחאל פי פארעמבא

Lemberg

Gedruckt bei Michael Franz

1851.

הקדמה של המחבר

אני הגבר רחב עני בשבט עברתי - אשר הכה ה' לעמו ישראל בני בכורתו - השליך משמים ארץ תפארתו - ארץ פולין חמדתו - יפה נוף משוש כל הארץ והדרתו - בלע ה' ולא חמל את נחוט יעקב חבל נחלתו ולא זכר הדום רגליו ביום אפס וחמתו - וכל זאת ראה דוד המעשיה בבואתו - שיתחברו קדוים ויונים לכבוד ישראל עם סגלתו : בשנת ז' אח לבריאתו - ואמרו להם אומה היונית כמנהגתו - מי ש' לה להיות בחייתו : ימיר דחו - ויכתוב על קרן השור שאין לו חלק בישראל ואלהותו - ולא שמעו בני ישראל לדברתו - ופסעו ואר' לעבה על שם קדושתו גאוני ארץ ושאר אנשים וגם וסף וכל עדתו : אל נקמות ה' ינקום מהם נקמתו - וישב חוהנו על אדמתו :

ועל

זאת הגזירה - דוד המלך ע"ה בחטאים ל"ב מזהירה - שנאמר על זאת יחפלו כל חסד חליך לע"ת מל"ח וגו' שלא חבא הנה - לע"ת מל"ח בנימטריח יו"ן וקד"ר יחדיו ח"ברו כלבא ושורא - לעקור אומה הישראלית שנמשלה לשה פורה : בשנת חמשת חלפים זא"ח ליזרה - ואחד חינו מן המנין במספרה - גם מזמור ס' ע על גזירה זאת נאמרה - שנאמר הושיעני אלהים וגו' טבעתי (בין מצולה) וגו' ושבלת שפתי וגו' עד גמירח - טבעתי ביו"ן מל"ה בגימ' חמ"ל וקד"ר ביו"ן יחדיו ח"ברו עקרבא וזיבורח : ושכ"ל בת בנימטריח חמילעל"קי הי"ן וקד"ר שפתי שטף חף ועברה - כי כלשון פולין סבבו שמו חמיל"ענקי לשון שרה - ובלשון רוסי"ח חמיל"ל נקרא - ועל חמר הגאון מוה"ר יהואל מיכל אב"ד ור"מ מק"ק נעמוד היקרה שילאה נשמתו על קדושת השם בעהרה - חמיל"ד"ת (ח"בלי מ"סית ז"בא ל"עולם) ואחריו יבאו רגלי המבשרה - על כן קראתי שם זה הספר בשם זה המקרה : (יון מצולה) שנרמז בו רוע הגזירה ואומר קדוים ויונים אומה הגזירה - והגזיר חמיל"ימ"שנח ה' בו את המאירה - ולהיות למשמרת לדורות האחרונה לספרה - הרבית בו האמירה מאיזה סיבב החחילה הענה נבערה : שמרדו היוני' במלכות פולין כפרה סורה - והתחברה יונים עם קידרה שהיו שואין מעולם בתדיר - וכל המנחמות והגזירות שהיו מרבא ועד זעירא גם הימים שנעשו בו הגזירות גדולות - בו זכרה : כדי שכל אחד יכול לשערה - יום שמת בו אביו או אמו להספיד כשורה : גם יבואר בו כל המנהגות מדינת פולין כבי תפארה - שהם על דרך הטוב והישרה - הכל ביראה העהרה - ויסדתי אותם על ו' עמודים שהעולם עליהם עומד וקיים בגבורה - וכתבתי הכל בלשון זכה וברורה - ובדפוס ונייר יפה וברה - לכן קנו זה הספר במהירה - ואל חחושו על כספיהם לחסרה - כדי שאוכל גם להדפיס ולהוציא לאורה : ספר (בטע ששועים) שזכרתי דרשות על כל המורה : בזכות זה החל חיוס ונורח - ישמרכם מכל לוקה ולרה : וישלח לנו משית דקיתו במהרה : חמן כן יעשה האל דר בנהורא .

כה דברי המחבר (נתן גטע) בן הקדוש מוה"ר משה הנובר ז"ל הי"ד חשכנו אשר שכונתו ומשנתו בק"ק זמנא הסמוך לק"ק אוסטרא הכירה בגליל וואל"ן במדינת רוסי"ה המפורא :

להוי ידוע לאחינו בני ישראל שיש הסכמות על זה הספר שלא ידפס משך שני שנים מעת כלות הדפוס אך מחמת הולאת הדפוס לא הדפסנו כי בלא זה בני ישראל חיינם חסודים באיסור השגת גבול :



יון מצולה

ויהי בשני חמשים' אלפי שנים' לבריאת העולם מלך זיגמונד המלשודן צמדיני פולין וזשגת
 שני' לזכרה לקח אשה מיוחסת בת אחיו של הקיסר רודולפס ושמה תני' א'
 בת הדוכס קרלוס בן הקיסר ורדי' ינוס זכר לזכרה בך מלאתי בסוף ספר למה דוד
 והי' מלך חסד וכשר ותוהב משפט ותוהב ישראל בימיו מתחזק דת האפיפיור צמדיני
 פולין כי מימי קדם היו רוב הדוכסים והשרים היושבים ראשונה במלכות נמשכים
 אחר דת היונים והיו כל תנפין שוין עד שמלך המלך זיגמונד הנ"ל היה מגביה
 להדוכסים והשרים שהיו מדת האפיפיור והיה משפיל להדוכסים והשרים שהיו מדת
 היונים עד שכמעט כל הדוכסי' והשרים הפרו דת היונים ועמדו על דת האפיפיור
 ועם היונים היו הולכים ודלים והיו גזי' וספלי' והיו לעבדים ולשפחות לעם פולין
 וליהודים להגדיל רק הגבורי חיל שהיו בהם לקחם לו המלך לתנשי המלחמה
 בשלשים חלקי חלוצי לבא ושמש קת' קיי' והם היו פטורין מן מס המלך ושרים
 רק היו מחויבים לישב תמיד על הגבול צמדינת רוסיה הסמוך למדינת בני קדר
 לשמור המדינה מן הקדרים כי הם היו מעולם תבן נגף וזר מבטול למדינת פולין
 ומעולם היה שגאה גדולה בין הקדרים והיונים הקדרים באו על היונים למלחמה
 והיונים על הקדרים ולכן היו פטורים מן המס והיה להם חירות כאלה מן השרים
 אבל שאר דלות עם היונים היו משתעבדים בהם הדוכסים והשרים מאד וימרו
 חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים וכלל עבודה צבית וצד' ושימו עליהם השרים
 מסים גדולים וקצת מן השרים היו מענין אותם בענויים קשים ומרים שיעמדו על
 תמונת האפיפיור וכל כך היו שפלים עד שכמעט כל האומות ואפילו אותה אומה
 הירודה בין כל האומות היו מושלים בהם

(אלו הן הגזירות נאלעו"ייקא ימ"ש)

ויהי בשנת השס"ב לפ"ק שנת י"ז למלך זיגמונד הנ"ל קם כומר אחד מן היונים
 ושמו נאלו"ייקא וקרא קנאת בני עמו היונים ויאמר אל עמו עד מתי
 תנחנו מהרשי' לעם פולין וימרדו במלכות פולין הוא ועמו היונים ויאספו חלוצי עם
 רב כחול אשר על שפת הים וכצטו כל מדינת רוסיה עד ק"ק טשודנאו ויהי כשמוע
 המלך הדבר שלח שני שרי לבא שלו עם כל חילו רכבו ופרשיו לתנשי חיל מעם פולין
 לערוך עמהם מלחמה גבר היד עם פולין עליהם והנורר נאלעו"ייקא ימ"ש תפשו
 חיוצותו למלך לעיר מלוכה וור"שא ושם דבר אהו משפט על שהרים יד במלך
 ועשה לו כמשפטו ושאר בני עמו היו משתעבדים בהם יותר ולהקאזקין שהיו
 מחזיקים ידו קנסי' שלה יתרו יותר מעשרים חלקי הפטורין מן מס המלך והשרים
 והשאר היו תחת מס המלך והשרים ונפחת מעם הקאזקין עשרת אלפי' שבתי' חיל'
 היו שלשים חלקי מן היום ההוא והלחה לה היו כי חם עשרים חלקי ותשקט התרן :
 וימת המלך זיגמונד בשנת ש"ל לפ"ק וארבעים וששה שנים מלך צמדינת פולין
 וימלך בנו ולתדי' לבת התיו בשנת ש"ל לפ"ק ושש' עשר שנה מלך על מדינת פולין ולקח
 אשה מיוחסת בת הקיסר מטי"ו אחותו של הקיסר ורדי' גנס יר"ה היושב צממן הזה
 בק"ק ווי"נת על כסא מלכותו השטימרהו ומתה המלכה ההיא בשנת ת"ה לפ"ק
 ובשנת ת"ז לקח אשה אחרת בת המלך לרפת אחותו של המלך לרפת שבנו

הזה

יון מצורה

הזה והיה המלך ולתד"י סלז מלך חסד וכשר ותוהב משפט ותוהב ישראל ותך
שלוס הי' בימיו :

(אלו הן הגזירות פתו"ל לוק ימ"ש)

ידי' ז' שנת ז' למלך ולתד"י סלז השל"ט לפ"ק קס קאזק ח' ושמו פתו"ל לוק ימ"ש
וקינח קנחת בני עמו היונים ומרד במלכות פולין ויחספו חליו חגשים
ריקים ופוחי הרב' ויעברו מעברו' היס' השחור שנקר' מחורי המפתן ובל' רוס"ח
פר"ח הי' ושם יש המדצר הגדול רחב ידיים לחסוף העם וכל פעם שמרדו היונים
נסו לשסבי שם לא זח' אדם מעולם חס לא הקאזקין ומיד שעבר הפוחי לשם עברו
חליו הקאזקין ושחר יונים למחוי' ולחלפים חז נתועדו שם להכחיד שם מיס"ח חלילה
באשר הם מעולם מלכות יון כתבו על קרן השור שאין לכם חלק בחלחי ישראל חו
להריג' גם חלקו ביניהם כל מלכות פולין והלורר פתו"ל ק"ה ר"ל יהיה עליה'
מלך צוור"שח עיר מלוכה חבל הקצ"ה היודע מחשבות הפר עלתם וצטל מחשבות'
והשיצ' להם גמולם צרשש חע"פ כן בחזרת' מתחורי המפתן חרצו בעו"ה הרבה
צתי כנסיות והרגו לערך ר' נפשו' מישראל גם חרצו הרבה צתי תפלותם והרגו
הרב' כומרי צק"ק למווי"ן וצק"ק לוצעי"ן וסביבותיה והנשחרים נסו למדיג' פולין
ויהי כשמוע המלך ולד"י סלז חות הדצר הרע הזה שלח עליהם למלחמה חת שני
שרי הלצ' אשר שם החחד קאני"ל פלסקי ושם השני פאטקאקי"עם חיל גדול לעם
פולין ועמהם הגבור חיל שמו לחש"טש ויערכו עמהם מלחמ' השני שרי הלצח הנזכר
לעיל מלך ח' והגבור חיל לחש"טש לקח עמו כשש מחוי' חיש וסיצב עליה' הדרך וצח
עליה' הדרך יערות והי' ל"שטש עסעמו מלך ח' והצ' שרי הלצ' מלך חחר והקאזקין
צחמלע והכו בהם עספולין מכה רבה והלורר פתו"ל ו"ק שרחה להיות מלך צוור"שח
עיר מלוכה תפסו חי עם השרים והיועלים שלו והולכים בצבלי צרל חל המלך
לעיר וורש"ח ויכתירו לפתו"ל ו"ק שם ויעשו לו כסא של צרל והושיצו עליו ויעש
הסרדיוע' כתר של צרל צרששו ושרביע של צרל צידו והכל היה לפני זה מלוצן צחש
וישפחם מתחתיו ונופח צידו והי' נקדה מתחתיו עד שמת ולשחר שריסו ועל"י שלו
עשו צס ג"כ שפטים גדולים וכיון שרח' המלך הכ"ל שהקאזקין עדין עומדין צמרד'
קנש חותם שלפני המעשה הזה היו עשרים חלק שלח יהיו מן היום ההוא והלחה
רק עשה חלק והנשחרים יהיו למם עוצד כמו שחר דלות עם היונים ושם עליהם
שרי חלפיש מעם פולין כדי שלא ימרדו פעם אחרת וכל זאת לא הו עיל חין עכה
וחין תצונה לנגד הי' ויחל העגל הזה :

ועתה חתחיל לכתוב הגזרת רעות שסיצב חמו"ל ימ"ש צמדנית רוס"ח וליט"ח
ופולין' שנת ת"ח ות"ט ות"י ות"י"ח ות"י"צ לפ"ק :

ידי' ז' שנת הת"ח לפ"ק שנת עשה עשר למלך ולתד"י סלז היה קאזק חחד צעיר
עשאהרין ושמו חמו"ל ימ"ש צלשון רוס"ח וצלשון פולין קקרת חמיל"עלקי
ימ"ש והי' חחד משרי המאות על הקאזקין והי' מופלג צעשירות צחחן וצקר ומקני'
הרב' עד מלך והי' חכס להרע ובעל תחבולות וגבור מלחמ' והי' דירתו צעיר
עשה חרי"ן שהיח יושבת תחת ממשלת השר הלצח קאני"ל פלסקי והשר ההוא היה



יון מצולה

מכיר את האיש ואת שימו שהו' מדצ' צפה רך ושצע תועבו' צלצו ולבו חורש חון כדרך
כל היוני' שהם גרתי' כאלהבי' ליהודי' ומדצרי' עמה' דצרי' טובי' וגיחומי' ומפתי'
לחד' דצרי' רבי' שלה' ויפתוהו צפיה' ובלשוני' יכזבו לו ולצם לא נכון עמו ולא
נחמני' בצריתו וכל ימיו הי' מטעער השר הנ"ל על זה האיש ותמר הרצ' פעמים חל
השרי' ויועציו חני מתירא שלא יבא מזה האיש תקלה למלכות פולין והרצ' פעמי'
צקש עליו למרות חזי' עליל' ליקח נפשו ממנו ויחפש ולא מלח כי הוא חכם להרע
והצין הדצר ושמר את עצמו וממנו במלחמ' שלא ימלא צו שום דצר' ויהי כאשר
הגיע זמנו של השר הנצח הנ"ל למות כוה' לצנו כמה עניני' טכסיסי מלחמ' שהי'
צנו בחותו פעם חרמני' צלשון פוליין ר"ל שהוא נושא דגל לפני המלך כשהולך
צמלחמ' וע"ש כך נקרא חרמני' עד היו' הזה וכן כוה' לו על זה האיש חמי"ל ימ"ש
וה"ל חתה ידעת את האיש חמי"ל ימ"ש ואת מעשהו ולכן רתה תרחה שתעליל
עליו חתה עליל' כדי שתוכל חותו להעביר מן העול' ויהי היום ויגח' השר חרמני'
חמר מות חציו ולקח חשה מגדולי ייחס חחות' של השר חתמני' סקי והולית' עליה
הרצ' ממוון זהב וכסף יותר מיכולתו כנהוג בכל מלכות פולין הן יהודי' הן ערכי'
להצדיל חס עושי' חיתון חס יש לו חלק זהובי' הוא לוח עיומו משכן נכסיו כדי להוצי'
צ' חלפי' זהובי' והנ' חמר שלקח השר חרמני' האש' והולית' כל ממנו נתן צדעתו
לילך עם חשתו חל המקומות שיש לו חחורי הגהר נ"י פור חל המקומות שיש עם
הקחזקין למען ייעב לו צעבור' ויתנו לו מתנות הרצ' עבור האש' חדש' אשר לקח
וחח"כ ולך עם הקחזקין על הקדרי' פתחו יומלח שלל רצ' כנהוג שלה' מימי קדמוני'
וכן עשה חסך כל חילו רכצו ופרשו והלך עם חשתו חל מקומות שיש לו חחורי
הגהר נ"י פור ויהי כאשר צח השר הנ"ל עם חשתו לעיר טש' הרין קבלו חותו חנני'
המקו' צשמח' גדול' ונתנו לו מתנות הרצ' ושם היה מושל ופקיד על העיר הנ"ל
יהודי אחד ושמו זכרי'ה סחבי' לענקי שהי' שוכר העיר הנ"ל כדרך כל היהודים
צצמדינת רוס"ל היו שרים ומושלים צכל המקומות רוס"ל אשר מזה נמשכ'
הבזר' רע' שנתקנו צחשצבו היהודי' צכושאל השר הנ"ל את היהודי לפי תומו את מושל
העיר חמור לי מי הסהעירי' צעו' הזח' וכוונתו הי' לעלול עליה' שיתנו לו ממון רצ'
ואמר לו היהודי' ז' כריה הנ"ל זה וזה הם העשירים ותמר גם כן מן החרור חמי"ל
ימ"ש שהוא עשיר גדול ויש לו חחובקר מקנה כצד עד מאד ויהי כשמוע השר הדצר
הזה חמר חצי כוה' לי קודם מותו על זה הצליעל ומחין צח לו הרכוש הזה צודחי'
שגזל הכל מעבדי שהם חנשי מקומי הכל שלי ולקח השר חרמני' ממנו ציד חזקה
צית מקנה אחד עם כל המקנה שהיה עם חחובקר מקנה הרצ' כמה מחות צ"ח
עד חני ממנו ויהי החרור חמי"ל ימ"ש כזחריש כדי שלא ישמר השר הי"ל ממנו
וגם מי יחמר לשר מה תעשה הוא צעירו כמו מלך צמדיני' והלך חמי"ל ימ"ש להנק' מן
השר שלו והודיע לקדרי' על ידי כתצ לחמר השמרו לפשות יכס שהשר שלנו חרמני' צי
עם כל חילו צח עליכם והם היו יושצים צטח לח היו יודעין מחות' מן המלחמ'
ומיד ששמעו הדצר הזה היו יולחין צחרצם וצקשתם לקרחתו כיון שרתי' השר שגודע
להם הדצר וחילו היו מתי מספר נגד הקדרי' פנו את ערפי' לחום דרך חרלו צחרפי'
גדול' ולח נודע לו צשל מי מביע חליו הרעה הזח' ויהי היו' יושצ' קחזקין

חמי"ל

יון מצולה

חמי"ל ימ"ש ותוהביו במשת' היון תכל היהודי מושל העיר הנ"ל והיה משתכרין נכסם
יין יבא סוד וסיפר חמי"ל ימ"ש לפני תוהביו עשיתי נקמ' לשר על שלקח מקנ' שלי
וסיפר להם המעש' והיהודי הנ"ל ישב בשלחן אחר וחסב השבנותיו ושמע הדבר
וגיל' הדבר להשר וישם השר לחמי"ל ימ"ש מצית האסורי' בכבלי ברזל כדי להמיי
לתו והי' יהודי אחר שם בעיר הנ"ל ושמו יעקב סאזי' לענקי והי' תוהבו של חמי"ל
ימ"ש ונתן לו העז' שתוהביו יוליכו לתמיל ימ"ש מצית האסורי' על הערבות שלה'
וילך חמי"ל ימ"ש אחר השר לצית תפילת' ושם יפול לרגליו של השר ויתחנן לו על
נפשו ויתמר לו שהיהודי שקר דבר עליו מפני שנאתו ותוהביו יעידו לו שכדבריו כן
הוא וכן עשה והללית ופטר תותו השר בתותו הפע' תח"כ דרש וחקר השר
אחר הדבר וגמלא שדברי היהודי המושל הנ"ל היו כניושים השר לחמי"ל ימ"ש שני
צצית האסורים והלך מן העיר הנ"ל עם תשתו ועמו למטר פולין שלו לק"ק ברחד
במדוג' פולין קטן וכו' השר הרמזי לשר התלף אחר לו שם צעיר הנ"ל שיסור
ראשו של חמי"ל ימ"ש ולשלח תליו ותם לתו והי' נפשו תחת
נפשו מה עשה הכורר חמי"ל ימ"ש כיון שצחו תליו חזיריו שרי המאות
לבקרו צצית האסורים אמר להם מפני מה תתם מתרישים דעו וראו תאומי זו של
עם פולין מתגברים עלינו בכל יום ויום ומשתעבדים צצני עמינו בעבוד' קשה ולא
די שהשרים משתעבדים בנו תלת גם תאומי הירוד' שצכל תאומות מושלים בנו היום
עושין לי זה הדבר למחר יעשו גם כן כדבר הזה לכם ותח"כ יחשו עם צני עמינו
בשד' בדרך שחורשים עם שורים תם תשמעו לעצתי לכו אל שר התלף ובקשו ממנו
שיתן לכם נפשי על ערבות שלכם עבור שמחת' שיש לכם למחר וצילי' נצרת יחד
תני ותתם עם כל אשר לנו על מעצורת הים תל תחורי המפתן ושם נמתיק סוד
יחדו מה לעשות נגד עם פולין וכן עשו והלכו כל שרי המאות שהיו שם תל שר
התלף שלהם ולקחו לחמי"ל ימ"ש מצית האסורים על הערבות שלהם וצילי' צרחו
בולם תל תחורי המפתן תל המדבר ושלחו ספרים צכל מקומות היונים שיצחו
אחריה' וכן עשו כל מקומות היונים ויתלקעו תליהם אנשים ריקי' פעשרי' תלף
תים ויהי כשמוע המלך והשרי' תת הדבר הזה היה כמלחק צעיניה' כי תמררו יפלו
צידו בפע' צפע' וילכו שני שרי הצבא של עם פולין שם תחיד המחד פתח' תלף ויהי השני
קלי' מוסקי ועמהם כשת תלפי' תיש גבורי החיל ויערכו המערכ' שלה' תלל
העיר קתרים"ן לשמור מעצרות הים שלא יעברו ללד זה והתחלת מרדס היה לפני
פורים ת"ח לפ"ק והתוועדו שם תחורי המפתן חמי"ל ימ"ש עם שחר חילו ויתמר
תל עמו תתם ידעתם שעם פולין הם חזקים יותר ממנו ובתריות וכנמרים הם
פני להבים פניהם מי התחיל למרוד במלכות פולין ועמד צפניהם לכן שמעו עמי
לעצתי נלך ונשלים עם הקדרי' שונאנו ונלכ' שנינו יחדיו ונלחמה עליה'
וישבו לו יהיה כדברך וילך חמי"ל ימ"ש עם כל חילו תל מלך הקדרי' ועשו שלום
עמו וברתו צרית שילכו שניהם יחדיו על מדינת פולין וכך עשו פשר ציניהם על
השלל שהקדרי' יקחו כל השני צחד' והמלקוח צבהמות והקתוקין יקחו כל השלל
דהיינו כסף וזהב ושמות מדין ומואב עשו שלום צניה' שצביל שנחת יש' וילכו שניה'
יחדיו הקדרי' והיוני' ויצחו לך המדבר ודרך יערות תל המערכה של מחנה פולין
ויום ת' לפני צותם שלחו

יון מצולה

מרגלים אל המערכה של עם פולין לראות בהם החזקים הם אם רפוי אם יש להם עם רב ואם לאו והיו רואים המרגלים שהם מתי מעט והם יושבים על ההר אוכלים ושותי' בטוב לב בתופים ובמחולות והשיבו להם דבר ויתאמרו להם עלה נעלה וירשנו אותם וגם יכול מוכל להם כי הם יושבים בטח ולא נשמרו ממנו והיו שולחיה המרגלי' שיחפרו צורה' שיחיון מערו' במקו' שיש להם צבית מנו' בהר ובשפלי' ירדו' ביום השלישי ד' ימים בחודש סיון ת' לפ' ב' חו הקדרי' והיו'ם דרך היערות משני לדין מלך ח' הקדרי' ומלך השני היו'ם והיה כאשר ראו עם פולין כי כלחה עליהם הרעה שבאו עליהם גם הקדרי' והם מתי מספר והקדרי' והיו'ם היו יתר מששים אלף ובקשו לנוס בין היערים בהר ובשפלה ונעלו בצורות שחפרו להם ויסבו עליהם הקדרי' והיו'ם ובקשו מהם שרי עם פולין שאל ישבי דמם ארלה ויקחו אותם בשבי ומלאו הקדרי' רנוסם ולקחו כל עם פולין עם השני שרי הכבא בשבי ועשו להם עמים גדולים ושימו כבלים של ברזל על רגליהם של שני שרי הכבא שם החמד פאעק' והשני קאל' ינופסקי וכמה שרים מעט פולין ראו שאיז הזה חמיל' ימ' ש אוי מולח הוא וילחית בכל מעשו מרדו המה ג' כ' בחלכות פולין וכתו ברית עם חמיל' ימ' ש ובשבויה ש' עבדוהו בחמת ובתמים כמו ש' עבדוהו לפני זה למלך פולין ובתוכ' היה שר האלף שהיה לפני זה אלל חראנו' ש' לו השר חראנו' להסיר ראש חמיל' ימ' ש ועשהו חמיל' ימ' ש לשר האלפים על עמו וגם הסופר של שר הכבא קאני' ימ' ש לשר חמיל' ימ' ש וזה הסופר היה פקד' גדול וידע כל עבאיו מלחמה של מלכות פולין והוא עם השאר שרי עם פולין שמרדו היו יועזיו של חמיל' ימ' ש והם השעני' של מלכות פולין מניה וביה חבא ניזל ביה רגבא ובאותו יום שנשבה עם פולין עם שני שרי הכבא בזה השבורה רעה שמת המלך ולאד' ימ' ש והיה כל מדינת פולין כלאן בלי רעה :

ירדו כאשר שמעו הדוכסים והשרים שמת מלכם ואשר נסבו כל שרי עם פולין בבורי חיל מלומדי מלחמה וגם לשני שרי הכבא לח' קמ' עוד רוח באיש ונמס כל לב היהודי' כאשר נמס קדונג לפני החם כי נפל פחדם על כל היהודים וגסו כל השרים המושלים באותן מקומות של אחורי הנהר גיפור' ושלפני הנהר גיפור' עד ק"ק פאלנאה הכל נסר לנפש ולולא ה' הותר לו שריד כמעט כסדום היינו אשר היה באותו רעש הדוכוס וישינוועקו וזכר לברכה עם החיל שלו אחורי הנהר גיפור' והיה אלה ישראל עד מאד וצבור מלחמה אשר אין כמותו בכל הארץ והוא נס עם עמו דרך ארץ ל"טא ונסו עמו כחמש מאות בעלי בתים וכל אחד עם אחיו ובניו ונסו אותם כמו על כפי שרים עד הביאם מקום חפלי' אם היה להם שום סכנה באחרונ' אמר ליהודים שיסעו בראשו' ואם היה הסכנה לפניהם נסע הוא לפניהם למגן ולמהו'ם אחריו חונו'. והיהודים שמלך זה הנה' גיפור' שמו' אלו שני מאורעות העו' הג' ל ביום ראשון של חג השבועות וגסו כולם בחג השבועות ולא חסו על כפי' וזהבם וברחו להציל נפשם : כל גילות ק"ק אוסערט והקהילו השייכי' להם כגון הק"ק שדה לבנון ק"ק פאלנאווי' ק"ק עאדל' אוי' ק"ק לובירטוב וכל הקהילתי' הנמשכי' אחריה' ברחו קצת לק"ק פלי' נאה וקצת לק"ק זאל' ב' וקצת לק"ק אוסערט הביר' וקצת לק"ק קאסנעיי' כי היו אלו מקומות חזקי' גדולות : וכל גילות ק"ק ל"טוב שהיו במדינו' רוס' י' והקהילו השייכי' להם כגון סביבות ק"ק נעמורב ברחו לק"ק נעמורב וסביבו' ק"ק ט' עשין ברחו לק"ק ע' עשין וסביבו' ק"ק בא'ר כגון ק"ק ויי' יניה וק"ק טעאר' גראד וק"ק קרשני' עם הקהילו' הסמוכות להם ברחו כולם לק"ק בחיר ומי שלא ברח או שלא יוכל לברוח דעו בראשו והרבה ק"ק אחורי הנהר גיפור' הקרובים אל החלל כגון ק"ק פר' סלאב וק"ק באר' סופקס וק"ק פר' העון וק"ק באר' יופלי' וק"ק לוב' ע' וק"ק לאחו' ו' ואגפיהם שלא יכלו לברוח ונהרנו על קרובת השם במית' משונו' ומרות קלחם פטעו עורס מעליה' והשבר השליכו לכלבי' וקלחם קלנו ידיהם ורגליהם והשליכם על הדרך ועברו עליהם בקרנות ודרכו' בסוסים וקלחם פלעו בהם פנעים הרבה שלא יהיו כדי להמית והשליכם בחוץ שלא ינחתו מהרה ופרפרו בדמיהם

יון מצולה

עד שלא נשמח והרבה קצרו בחייהם ושחטו ילדים בחיק אמוחם והרב ילדים קרעו לקרעים כרגים ושם משבחות בקטו בעים והוליו העובר והצטו בפניהם וקאחם קרעו בטניהם ושמוחחול חי בחוך הבטן והניחם כך בחיים וחפרו הבטן וקצו בהם ידיהם שלא יוצאו החחול חי מן הבטן ותלו הילדים בדדי אמוחם וקצו ילדים תחבו בשפוד וללחם אלא האז והביאם אל אמוחם שיחכלו מהם ולפעמים לקחו מילדי העברים ועשו גשרים לעביר עליהם לח היה מיתה משונה בעול' שלא עשו בהם וכל די מיתות ב"ד סקילה שריפה הרב וחק: והרב לקחו הקדרים בשביה ושם ובחולו' עו' ושכבו עם הנשים לפני האנשים והבהולות והנשים ימות לקחו לשפחות ולאופות וקצו לנשים ולפגשים: כיוצא בזה עשו בכל המקומות אשר היו מגיעים שמה וגם לעמים שהיו מעם פולין עשו כהנה וביותר להכומרי' והגלחים ונהרגו אחורי הנהר וי'פור כמה וכמה אלפים נכשות מיהודים וכמה מאות שהוכרחו להמיר דתם. וספרי תורות קרעו לקרעים ועשו מהם סקים ומנעלי' לרגליהם ורצעי' חפילין לקחו לכרך סביב רגליהם וקצו תמילין השליבו בראש כל חוצות ומשאר ספרי קודש עשו גשרים ברחובותיהם וקאחם לקחו לתחוב בקני השריפה אשר כל השומע תללה אזויו:

ויהי כאשר שמעו ק"ק פתרהב"ש טטש וצק"ק ז' ויואטצ וצק"ק באז' ופקה צק"ק טש"י ויצו ואגפיה' מה שעשו היונים לתחינו שבאחורי הנה' נ"יפור כיון שבאו עליהם הקדרי' והיונים היו הקדרי' מלד אחד מהעיר והיוני' מלד השני אמרו אם לנו נמתין עד שיבואו היוני' לעיר יעשו בנו כלה ונחרלה או יכריחונו להמיר דתינו חלילי' מוטב לנו שכלך אל מחנה הקדרי' בשבי' כי ידענו תחינו בית ישראל שבקוסטנטיני' נא' וששאר קהילות תורקי' תה' רחמני' גדולי' הם ויפדו אותנו בממון וכן עשו הלכו תרבע קהילות הנ"ל הנשים וגשים וטף בשלשת אלפי' נפשות אל הקדרי' והיה ביניה' חזן ת' ושמו ר' הירש מ"י זולטוב כשבאו אל הקדרי' התחיל לקונן ולשורר אל מלח רחמים על הריגו' תחינו בית ישראל בקול גדול געו כל העם בצביה גדול' בזדתי שנשמע לעקת' צמרו וונכמרו רחמי שזביה' עליה' וניחמו' דצברי' טובי' ותמרו להם אל תדאגו אל יהיה לכם חסרון באכיל' ושתייה יש בכס אוחטי' שחטו לכם תאן וצקר לרוב ומהר תנו מציאים לכם אל תחבי' שבקוסטנטיני' נא' לפדות אתכם וכך היו עושין הקדרי' ותחינו בית ישראל שבקוסטנטיני' נא' השם ישמחם פדו אותם וגם שאר שבזים מפולין לערך עשרי' אלף נפשות וצבזו עליהם ממון הרבה בכל ממון שפסקו עליהם ונו ופרנסו אותם עד עתה ועשו עמה' גם שאר טובות עד תין שיעור גם כל תרן תורקי' ת' עשו כך וצפרי' צק"ק סלניקו יע"ת פדו הרב' שבזים מאד: וצק"ק ויגעלי' המפואר' וצק"ק ר' מ' המעוטר' וצק"ק ליי' גורנו היקר' והישרי': וצש'ת' הקהילו' קדושות באיטליה נתנו כמה וכמה אלפי' ורצבו' זהובי' לפדיון צבוי' ושלחו לק"ק קוסטנטיני' הגדול י"ע את השם ישלם להם גמולם העוב שבמלו לתחינו בית ישראל וישמחם מכל צרה ולוקה עד ציאת הגואל:

ויהי תמר הדברי' האלה חזרו הקדרים עם השבי גדול לתרנס והצורר חמי' ליי' מש הלך עם עמו הקאזקין וכמה אלפים קדרי' הנשאר' חללו לעיר טשהר' יין בתופים ובחלוצרות: ויהי כאשר קרב אל העיר יצאו כל בני העיר לקראתו בתופים ובמחולו' וצשמתה גדולה וצרכו וקבלו אותו להיושר ונגיד עליה' ועל זרעם עד עולם ויתמרו לו נשיא חלקים אתה עלינו וגואלנו שגאלת אותנו מן השרים

יון מצולה

השרי עם פולין המצריי תותנו בעבוד קשה :

ייה כאשר ישצ האורר חמי"ל י"מש צביתו ויתמר אל עצדיו שריו ויועליו הבו
לכס עצה שלא נהי' לבזו ולשמני' בקמינו כי נבאשנו ציושצי הארץ פולין
ושמעו כל מלכי אדו' את הרע' שעשינו ויבואו עלינו למלחמ' ותנחו מתי מספר
ויאמרו לו זאת העל' היעול' מתתנו שתכתב ספרי' אל השרי' והדוכסי' של מלכות
פולין דברי שלו' ותמת דברי' עוזבי' וניחומי' ותאמר נושא לדבריך על כל מה שעשית
כי היה הכל בהכרח להליל נפשך ועשה כך כדי שלא יאספו עליך חילות כל כך מהרי'
וצין כך וצין כך שלא שלוחי' אל מלך הקדרי' שישלח אליך חילות הרב' וגם כתוב
ספרי' בכל מלכות פולין אל המקומות שיש שם מעם היוני' להיות עהידי' ליו' מועד
להקהל ולעמוד על נפשי' ולהנק' מתוציבי' השרי' והיהודי' להבדיל וכן עשה וישלח
ספרי' בכל מדיני' ומדיני' בסוד גדול אל המקומות שיש שם מעם היוני' להיות עתידי'
ליום מועד להקהל ולעמוד על נפשי' להשמיד ולהרג ולחצד את כל היהודי' ואת כל
חיל עם פולין הצרי' תות' טף ונשי' ושללי' לבז' : וידע הדבר אל היהודו מעם היוני'
השכנים ותאוצבי' שלה' וגם היו ליהודי' מרגלי' בכל מקומות מושבותיה' והלכו
זהודיעו לשרי' אדונייה' והיו שולחין כתבי' מן קהיל' לקהיל' ע"י רוכבי' סוסי' להודיע
אל היהודי' והשרי' מה שנתחדש בכל יום ויום ומפני כך השרי' תאוצבי' ליהודים
מחד והיו עם היהודי' באגוד' אחת ובנפש אחד כי הקב"ה שלח הרפוא' לפני המכ'
כי לולא זאת לא היה תקומ' חילי' לשארית ישר' : ובכל מדיני' ומדיני' מקוי' אשר
דבר האורר ודתו מגיע שמח' גדול' ליוני' ואצל גדול לשרי' והיהודי' וכו' וצבי שק
ואפר ותצוב' תפלי' ונדק' בכל זאת לא שב אפז ועוד ידו נטוי' השם ירחם עליה' .
וישלח ספרי' גם אל הדוכסי' והשרי' דברי שלו' וכתב להם דברי' עוזבי' וניחומי' מה
שעש' היה הכל בהכרח גדול להליל לקומי' למות והצא להרגך השכי' להורגו ונרדף
רחמנת פטרי' וכתב להם שהשרי' יאצבו לביתו ולמקומי' ושיחזור להם המקומות אצל
השרי' לא היו משגיחי' בכתבו כי הבינו שזה הכל דברי שקר ומרמי' כי תואני' הוא
מצקש וגם ראו בחוש שהכל שקר ומרמי' כי דין שלום דכול' נשפי' כי צבתן קרח להם
לשלום והולך וכוכש כל הארץ רוסיא תחת ממשלתו ושולחים לו מס מכל המקומות
של הדוכסי' והשרי' ועש' מעשי' אשר לא יעש' תחורי הנהר נ"יפור ציהודי' ושירים
ומרצ צתי תפילות' והרג לכומרי' צבה' הכל עשה אחר שנצבה כל מחגי עם פולין
לכן לא התמינו לדברו ושלתו כתבי' אל הארצ' צ"י יסקופ בלשון פולין ובלשון אטלי' אל
נקר' קרד"ינאל היוש' על כסת ק"ק גני"ז אשהו צמקו' המלך חס מה המלך שלא יהי'
פוליציבל מלכו' שאלמלא כך איש את רעהו חיים בלעו וזהה צימי' ההסקרדינאל של
גני"ז המלך פולין קא"יזמר י"רה ויפיל שוגתיו תחתיו בכן שלחו לו כל הדוכסים
והשרי' בהסכמה יחד שיעשה להם שר הצבא שלא יהא מלכות פולין כלתן צלי רוע'
מיד שלח הקרד"ינאל קא"יזמר השבט מושלים שקורי' בלשון פולין הצולחוני'
ליד הדוכס של ק"ק זסלב הדוכים הגדול ולחד"י סלב דאמי"נק י"רה שיהא הוא שר
לצבא על עם פולין וזה הדוכס הצ"י ויתר פורענות צישראל וכל המדיני' פולין כי הוא
מופלג בעשירות ומי' לא נסה רגליו ללכת למלחמה כי הוא איש הירא ורך לבז

והקרד"ינאל

ב

יון מצולה

והקדרי"נחל עשה אותו לשר הצבא בשביל עשירותו וכד רגיו רעית על ענף עבד
לנגידת סמייתה כך הי' בפולין צעו"ה: גם כוה הקדרי"נחל הכ"ל זקני גדול להכרית
בכל מלכות פולין שיצאו כל השרי' למלחמ' להנק' מאזביהם והם היו מאספין לחט
לחט כדרך מלכו' פולין כשהולכין למלחמ' המה הולכין במחון רב ולח בזריות להיפך
הם הקדרי' והיוני' שהולכין בזריות ולא בעללות :

גזירה של ק"ק נעמור"ב :

ויהי כשמוע הנורר המי"ל י"מש שהיהודי' רצו' נתאספו לק"ק נעמו"ר ועמה'
כסף והבז לרוז וגם ק"ק נעמו"ר צעלמ' היה מופלג בעשירות : והי'
קהילה גדול' וחשוב' לתלמידי של חכמי' וסופרי' מלחתי משפט נדק ילין זה ועת'
נרצ' חים' זכנ שלח המי"ל י"מש ראש אחד נורר היהודי' על ק"ק הכ"ל ועמו
כש משות חיש שולפי חרצ וכתב לראשי אנשי העיר שיהיו בעזרם ואנשי העיר
הקדימו נעש' לנשמע לסייע' בכל כחם לח מפני תהבנתם חלח מפני שנחת
היהודי' : ויהי ציוס ד' ד' סיון צאו הקאזקין סמוך לעיר נעמרוז ויראו היהודי'
את החיל למרחוק ויחרד לזם חלל לח היו יודעין חס הם מעם פולין לח
מעם קאזקין חעפי"כ הלכו כל היהודי' עם נשיהם וטפס וכסף והבז שלה' חל
המצנר וסגרו המצנר בדלת' וצריחי' להלח' כנגדם מה עשו הרשעי' הקאזקין
עשו להם דגלי' כמו שיש לעם פולין כי לח יש היכר חחר זין עם פולין לקאזקין רק
בדגליהם ואנשי העיר היו יודעין מן זה הערמ' והיו קוראי' חל היהודי' שבמצנר
פתחו השער כי זה החיל מעם פולין שבחו לעזור חתכם מיד חויצ'י' חס יצאו
והיהודי' שעל החומ' עומדי' היו רואין בדגליה' שהם כדגלי' עם פולין והיו סבורין שהמ'
דבר להם חנשי העיר מיד פתחו להם השע' וכיון שפתחו השער נכנסו הקאזקין וחרבן
שלופ' צידם וחנשי העיר' בחרבות וצרמחין וצחיתים וקתה' חלכו במקלו' והרגו ציהודי'
הרג רב' ונשי' וצחולות עינו כרונס וקלת נשי' וצחולות היו קופצין לצריכ' המי'
הסמוך למצנר חלח יטמחו אותן הערלי' וטבעו צמי' וגם הרב' חנשי' שהיו יכולין
לשוט קפלו לחוך המים ושוטטי' בו והיו סבורין שיכילו מן ההריג' והיו היונים
שוטטי' חחריה' בחרבות וצחיתיה' והורגי' חות' צמי' וקלת' היו חורי' צקני
השרפ' לחוך המי' והרגו' עד שכתח' המי' מדם הרוגי' והיה חס ראש הישיב'
דק"ק נעמרוז ושמו הגחון מוהר"ר יחיאל מיכל זן הגחון מוהר"ר חליעזר ז"ל
שהי' יודע כל חתור' כול' צע"פ וצקי היה בכל חכמות צעולי' ודרש להם צשבת
שלפני הגזיר' והזהיר חת העם שחם יצח השונח חלילי' שיקדשו חס שמי' ולא
ימירו דתם וכן עשו העם קדוש ותף הוא קפן לחוך המים להכיל נפשו ולשוט ותפסו
יון ח' ורצ' להורגו וצקש הגחון ממנו חלח יורגו ויתן כסף חחבז לרוז ושמע לו
היון והולכו לביתו חל המקו' חשר כספו חחבו עמון שם ופטרו זה הקאזק והניחו
צמי' וחלך הגחון משם עם חמו ויחצחו חס צצית חחד כל חלילי' עד חור חצקר
ולמח' ציוס כ"צ סיוון היו היוני' מחפשי' גם כן צצתי' שחח נחצח חס חיה יהודי'
וצרח הגחון עם חמו על צית החיי' כדי שחם יורגום יהיו על צית החיי' ויצאו
לקצור' ויהי כאשר הגיע סמוך לבית החיי' רן חחריו יון חחד מחנשי העיר והוא

יון במצולה

תופר מנעלי' וקלו בידו והכ' להג' חון במקלו פלעי' וצקשה ממנו תמו של הגחון
 שיהרג אות' תחת צנה ולא שמע אלי' והרג מתחילי' להגחון הנ"ל וחס"כ לאמו
 השם ינקום דמה ואתר הריג' שלש' ימי' אשתו של הגחון הציאו לקבור' כי בכל
 המקומות שהיו עם הגזרות החיו לנשי' רובה דרובה חס' לא מי שהיתה זקינה
 או חוליית המיתו' :

מעשה עם צריב' תחת יפת תואר ממשפחת מיוחסת ועשירי' שנשצ' לקחוק
 אחד ונשא' לאש' וקוד' שצח עלי' אמר' לו בערמה שהיא יכול' לעשות
 צבגולי' שלא יזיק לה שום כלי זיין ותמרה לו חס' לא תאמין לי מנס' צנה ירה צי
 קני השריפה ולא יזיק לי והקחוק בעלי' היה סובר שחמת היא מדברת וירה צנה
 קני השרפ' לפי תומו ונפלי' ומת' על קידוש השם שלא יעמאנו הגוי השם ינקו' דמה :
 (שוב חירע עם)

עוד מעשה צריב' תחת יפת תואר הנשוא' לקחוק אחד צקשה המנו
 שיקדישני' בצית תפילת' העומד' תחורי' הגשר ומלח' רכונה
 והוליכי' לקבל הקדושין בצגדי מלכות צתופים וצמחולות כיון שצח' על הגשר
 קפל' לתוך המי' ונטבע' עם על קדוש השם השם ינקו' דמו וכהנ' וכהנ' רבות אשר
 חי אפשר להעלו' בכחצ' ומספר כל ההרוגי' והנטבעי' בק"ק נעמרוצ לערך ששה
 אלפי' נפשו' נהרגו' בכל מיתו' משונו' כנ"ל השם ינקום דמם והנמלטים מהרצ'
 דק"ק נעמורצ צרחו לק"ק טילטשין כי היה עם מחון לעיר מצלר חזק עד מאד :
 (גזירה דק"ק טול"טשין)

יהי תחר שמלאו רעתם כרנוני' בק"ק נעמורצ נתאספו פוחזי' וריקי' כמו עשרת
 אלפי' איש וצרחשם לורר היהודי' קרי' וונתם י"מש וזכרו והלכו משם לק"ק
 טולטשיוכי' עם היו בצמצי' ששה מאות גבורי' חיל מן השרי' של עם פולין וגם נתקצלו
 עם אללי' כשני אלפים יהודי' והיו צהס ג"כ גבורי' חיל ומלומדי' מלחמי' ויכרתו
 שניה' צרי' היהודי' והשרי' איש את תחיו יעזרו להלח' כנגד שונתיה' וצשצועת
 שלא ימעלו זה צנה וחזקו המצלר מאד מאד וחמושי' עלו בני ישי' בכל מיני כלי זיין
 ויעמדו על החומ' השרי' והיהודים וצכל פעם שקרצו לגשת היוני' אל המצלר
 ויורו המורים העומדי' על החומ' צחילום וצקני השריפ' ויכו מהיוני' עם רצ'
 וינוסו מפני בני ישראל וצני ישראל אזרו חיל וירדפו אחריהם ויכו מהם כמה מאות
 איש ויתאספו היונים עוד הפעם עם כל בני הכפרי' ועירים הסמוכים להם
 לאלפי' ולרצצות ויקרצו חילי' צרל להפיל החומ' וצאו פתאום להלח' על המצלר
 צלעקות גדולות ומסונות כנהוג של הקחוקין ויראנו העומדי' על החומ' ויתמהו על
 ריבוי העם ויחדד לבם וצע"פי כן ויורו המורי' מן החומ' ולא נתנו לגשת אל
 החומ' וינוסו מפני בני ישראל גם צפעס הזה ויהי כאשר תרכו להם
 הימי' ויתיעלו היוני' לשלוח חיגרת שלומי' אל השרי' שצמצלר לשלם עמה' צחופן
 צתנתי' שיתנו להם שלל היהודי' פדיון נפש' וכן עשו ושלחו חיגרת שלומים כנ"ל אל
 השרי' שצמצלר מיד הסכימו השרי' ושלחו מן היהודים חי' ויקחו מהם כלי זיינים
 הפל ביחד : וצינו היהודי' הערמה וצקשו היהודי' לשלוח יד תחיל' צשרי' ולעמוד
 לקראתם

יון מצורה

לקראת' מאחר שהפרו ברית' תחיל' וילעק בקול גדול הראש ישיב' של ק"ק
טולטשין הגאון מוהר"ר תהרן אל היהודי' ויאמר עליהם שמעו אחי ועמי אנחנו
בגלות ציון העמ'י' את תשלחו יד בשמים ושמעו כל מלכי אדו' וינקמו נקמת' מכל
אחינו שבגולה חליל' לכן את הוא גזיר' מן השמ'י' נקבל בשמח' דינינו לא טוב אנחנו
מאחינו שבק"ק נעמירוב ואל שדי יתן לנו רחמים לפני שונאינו חולי יקחו כל מחמד
עינינו כופר נפשינו וישמעו אליו בני ישראל ויצאו כל רכוש' אשר רכזו אל תוך
החצר של המצב'ר מיד נכנסו היונים הצוררים ויאמר אליה' ראש השמים הדוכים
טשווערטשינסקי את לכם בקשתכם ויקחו כל שלל היהודים ויאמרו היוגי' אל
הדוכים הנ"ל שיתן כל היהודי' במשמר והיו חייהם תלויים מנגד שלא ידעו מה יעשו
בדיני' את יתקיימו הצטח'ת' ואת לתו' ויהי ציום השלישי בהיות' כואבי' צאו היונים
ויאמרו אל השרי' שיתנו להם היהודים כולם מיד דחפו השמים ליהודי' שיצאו מן
המצב'ר שלא יכוו בגחלתם ויאלו כל בני ישראל בלב נשבר וככה ושימו היוגי'
ליהודי' במשמר בתוך גן' א' סגור ומסוגר שלא יצרחו אלא ויתאמהו עד דבש'
והיו עם עוד שלש' גאונים הגאון מוה"ר ר' אליעזר והגאון מוה"ר ר' שלמי' והגאון
מוה' חיים והיו מזהירין לעם קודש שיקדשו עם שמ'י' ולא ימירו דתם וענו כולי' שמע
ישראל ה' אלהינו ה' אחד כשם שבצב' אתו אלא אחד כך בלבנו אלו אלא א' ויהי
אחר הדברים האלה בא אליהם איש הצני'ים ונען דגל בקרקע ויאמר אליהם
בקול גדול מי שרו' להמיר דתו יהיה בחיים וישב תחת הדגל הזה ולא ענוהו שום
אדם וכך היה מכריז שלשה פעמים ולא ענוהו דבר מיד פתח השער הגן' וכנסו
כולם צהרי' תף והרגו בהם הרג' כאלף וחמש מאות נפשות ככל מיתות משונות
בעולם כנ"ל וגם שלשה גאונים הנ"ל נפלו במרצ' הי"ד': ויקחו מהם עשר' רבנים
חיים וישיבו כבלי' ברזל על רגליהם וישימו אות' במשמר עד שיפדו עלמון בעד' י'
אלפים זהובים ובתוכם גאון מוה"ר ר' תהרן הנ"ל בן הגאון מוה"ר ר' מאיר נר"ו
ראש הישיב' דק"ק לבוב והיונים היו יודעים שהוא עשיר גדול מאד ויפדה את צנו
ככל ממון שפוסקין עליו' .

אחר הריגת היהודים קרבו לבשח אל המב'ר למלחמ' ויאמרו להם השמים הלא כרתם
ברית אחנו ולמה הפרתם את בריתכם ויענו היונים לשמים כאשר עשיתם עם
היהודים והפרתם את ברית בן נעשה לכם מדה כנגד מדה ויורו המורים להם מן החומה
ויעשו היונים בערמה וישפרו את המב'ר על תילה ויהרגו בהם כל השמים הרג' רב ושללם
לבו והדוכים הנ"ל קודם מתו עיני בבירתו ושני' בנותיו לפניו ונזף היה איש בריח מאד
וישב על כסא' ולא יוכל לעמוד ובא אליו שוחז' אחד שהיה עבדו וטוחן ברחיים והס'ר כובע
מעל ראשו בפני הדוכים ואמר לו דרך' ליננות ושחוק' מה אדני מנוה אל עבדו ואחר כך
היה מזכיר לפניו איך היה מעלה לעבדיו ומכה אותן ומשעבד אותן בשעבוד קשה ואמר לו
עמוד תכסאך וחני' וישב תחתיד להיות מושל' עליך ולא היה יכול לעמוד ובררהו מעל כסא'
ויכרות' ראשו במגירה על המפתח הבית באכזריות': וכאשר עשו בן שילם להם אל הים על
שהפרו ברית עם בני ישראל וכל השמים השומעי' את הדבר הצדיק עליהם את הדיון ומיום
ההוא והלאה היו השמים מחזיקים ידם עם היהודים ולא מסרו' ביד הפושעים ואף על פי
שנשבעו להם היונים כמה פעמים שלא יעשו לשמים שום דבר רק ליהודים לא היו מאמינים
להם עוד לולא זאת לא היה פליטה' לשארית ישראל חלילה':

יון מצולה

ידי אחר ג' ימים להריגה שלחו היונים לחביריו בין הרונים מי שנשאר חי לא ירח ויעמוד כי כבר עבר עליהם החרב ויעמדו כשלוש מאות נפשות אותן שנפלו בין הפגרים להגיל נפש והיו עטופים ברעב ובצמא וקצת היו בהם פלעים הרבה ולא היו כדי להצית עוד היה קצת רוח בהם והלכו לעיר הנ"ל כאבי וחלושי ויחופי וערומי והטניבו עמם אנשי העיר היונים ושלחו לנפש:

ידי אחר שמלחו רעתם בק"ק עולטשין חזרו הפוחזי לביתם בשלל גדול של כסף וזהב ואבנים עובות ומרגליות של השרים והיהודים ושבי רבה של נשים יפות ובתולות יפות מעט בני ישר' מעט פולין ולקחו גם העשרה הרבנים עמם:

ידי כאשר שמעו הדוכס והשרים הדבר הרע הזה מה שעשו היונים בק"ק נעמדו וק"ק עולטשין נבהלו כל שרי פולין ויכנסו קצת בני עמם בלבם בארם של עכנאזי ונמר עתם לאסוף עליהם כל שרי פולין לנקום מהם נקמת חמיהם: ויוזו השר הנבא ובזוי הקרינאל להכריז בכל מדינת פולין מי שהוא שר וכחב שמו באיסרעיעא של מלך ילך למלחמה או ישלח עבדו במקומו: וגם הדוכס ווישמועטקי זכר לברכה היה עם חילו במדינא ליער' כשעזו הדב' הי' לער לו על היהודי' שבק"ק נעמדו כי נעמדו' הי' תחת ממשלתו ויאזור חלציו הוזה ועמו כשלוש אלפים איש לילך נעמדו לנקום מהם נקמת בני ישראל וכשבע הדוכס שלא יסקיע לבו עד כי ירחץ בדם היונים אויביו שהחריבו גם כן הרבה מן המקומות ממשלתו שבאחורי הנהיר מי' צור וגורשו מהסתפק בנחלתו: ויהי כאשר קרב סמוך לנעמדו שלח מן עמו כמה מאות איש לנעמדו והרגו מאנשי המקום הרב רב אחר כך הערימו היונים ושלחו הנשארים אל הדוכס הנ"ל שישלח להם כמה מאות מעמו לשמור העיר מן הקאזקין והקדרים והמה יהיו בעיזרם להלחם נגד האויבים בכל כחם ולעבדו באמת ובתמים מהיום ההוא והלאה וכשעזו לו ויעזב הדבר בעיני הדוכס ושלח אליהם שרים רבים וככבדים ועמם שש מאות גבורי חיל ויקבלו אותם אנשי העיר בכבוד גדול אחר כמה ימים שלחו לקאזקין מהרו ובזוהו הנה בלילה ואנחתי נפתח לכס השערים וכן עשו ויהרגו כל השרי' שוכבים על מעצם ונחמו ממון הרבה להקאזקין שישארם הם לשמור העיר שלא יבאו עוד אליהם שרי עם פולין. וכן עשו.

ידי כשמוע הדוכס הנ"ל הדבר הזה ויחרד מלשוח אליהם עוד מעמו והלך משם לנקום נקמת עמו מן הקאזקין שבשאר מקומות והלך לק"ק מחנ' אווקי ויהרג שם מהקאזקין הרב רב גם בכל סביבותיו: ויהי כשמוע חמ"ל ימ"ש שהדוכס ווישמועטקי הולך וקרב אל מחניהו והכה בעמו מכה רבה והוא במחי מעט רק שלש אלפים איש שלח לנגדו שר הנבא שלי הגורר קרי' וואנס ימ"ש עם עשרת אלפים איש גבורי תיל וזוה להם אם יגברו ידם שיחפסו להרוס הנ"ל חי אבל השם היה בעזרו ויגילו מידם. ויהי כשמוע הדוכס הנ"ל ועמו שהחיל גדול של קאזקין באי' עליהם וגם בכל מקומות סביבותיו מפנים ומאחור היו מעט היונים ונחקו מן העיר שלא יתווכו להם היונים וילכו משם לברדיעשא כי עסאי יושב שר העיר הוציורם עיסקוויץ וישו אלף איש גבורי חיל ויתחברו שיהם הדוכס והוואוידה הנ"ל ועמהי' אלפים איש וישמו פניהם להתקרב יותר אל מדינת פולין כי היו כתובי' אל שר הנבא הדוכס ולאדיסלב דאמניק שישלח להם מעט פולין לפזור אותם והוא עכב בכיון עם פולין שלא ילכו לעזור אותם כי היה שונא להדוכס ווישמועטקי מפני כי לב כל העם היה אחר הדוכס ווישמועטקי שיהיה שר נבא העם מפני שהוא איש חיל וגבור מלחמה ושמו היה הולך בכל הארץ ולו אך המלוכה והיה סובר שיפול הדוכס ווישמועטקי ביד אויביו: וילכו שניהם יחדיו הדוכס הנ"ל עם הוואוודא הנ"ל עם חילות שלהם עד פ"טה אחורי ק"ק פאלנאה והקאזקין והקדרים היו דוחקין אחריהם ויתאספו עוד עליהם היונים כעשרים אלפי איש וילכו הקדרי' והיונים לצור על ק"ק פאלנאה:

(גזירה דק"ק פאלנאה)

ידי ביום ג' א' בחדש אב באו הקדרים והיונים לצור על ק"ק פאלנאה ויערכו מלחמה נגד העיר שהיו בו השרים והיהודים וירו המורים מן החומה ולא יכלו

יון מצולה

יכלו לגשת אל העיר כי היו בו שריעם פולין גבורי חיל לערך שני אלפים וגם מן היהודים היו י"ב אלפים והיו בהם ג"כ גבורי חיל והעיר שהיו בו השרים והיהודים היה עיר חזקה עד מאד בחומה כפולה ומים סביב לה ולא היו זריכין לשמור אלא מן אותה יד הסמוך לשאר שני מקומות הסמוכין לה שהיו בהם מעט היונים ועמיתו השרים אח עבדיהם הגבורי חיל אל אותה הוד שרריך שמירה ביותר לשמור העיר מן השונא וחילין עזרי קרתא היו חיובי קרתא שהיו אלו עבדי השרים העומדים על החומה ג"כ מעט היונים שקורין בלשון פולין היידוקין ונעשו ג"כ מורדים: ויהי ביום ד' ב' בחודש אב לכדו האויבים השני מקומות שהיו בו מעט היונים והשלימו עמהם גם האנשי מקומות לעזור אותם ללחום נגד העיר החזקה שהיו בה השרים והיהודים וילחמו כנגדה כל יום ד' הנ"ל קראו האויבים אל עבדי השרים העומדים על החומה הלא אנשים לחים אהנו למה אחם עוירים לשרים ללחום בט וכי לא עוב לכם לעבוד אותנו מלעבוד לאיש אחר אשר לא מבני עמינו מיד עבדי השרים מרדו ועשו עמנו כאלו נלחמים כנגדם והיו מניחים להיונים להעמיד סולמות על החומה ונלכד הבצורה ביום ה' הנ"ל וברגע אחד היו כמה אלפים יונים שולפי חרב בחוך העיר והתחילו להרוג בעם וכאשר ראו השרים והיהודים שכלתה אליהם הרעה ונלכדה העיר שרים רוכבי סוסים ברחו ללך אחר והיהודים האביונים שמרי העיר לא היו מניחים אותם לטם ונהרגו על קידוש השם כעשרת אלפים נפשות בכל יתחות משונות בעולם כנ"ל ופשעו נוארם לעבת אם בא יון אחד בבית שהיו בו כמה מאות נפשות מיהודים לא היו עומדים כנגדו ויון אחד היה הורג לכולם :

והיה בתוכם איש אחד חכם וכוון ימקובל האלקי ושמו מהורר שמשון מק"ק אוסטרפאלו ובא תלאך המגיד אליו בכל יום ולמד עמו סתרי תור' ועשה המקובל הנ"ל פייעל הזוהר ע"פ קבלה מהארי' ז"ל ולא זכינו שיבא להדרש ואמר לו המגיד לפני הגזירה שיעשו חסובה גדול' שלא יבא כך הגזירה ראה ודרש כמה פעמים בב' היהזהיר לעם שיעשו חסובה על הגזירה שלא תבא וכן עשו חסובה גדולה בכל הקהילות ולא הועילם כי כבר נחתם הגזירה רעה וכאשר באו האויבים וזרים על העיר נכנס המקובל הנ"ל לבית הכנסת ושלא מאות בעלי בתים עמו כולם חכמים גדולים וכולם מלובשים בתכריכין ובעלייתים על ראשיהם ועסקו בתפילה גדולה עד שבאו האויבי' לעיר ונהרגו שם כולם בבית הכנסת על ארמת קדש הי"ד וכמה מאות שלא הרבו הוכרחו להמיר דתם וכמה מאות הלכו בשבי אל הקדרים :

והנה כאשר שמענו בק"ק זאמלב שהקדרים והיונים מצירים לק"ק פאלנ"ה כי בכל יום שלחנו שלוחים לק"ק פאלנאה וביום ג' הנ"ל לא היה יכול השליח לקרב אל העיר מפני האויבים המצירים ובא אלינו השליח ביום ד' ואמר לנו הבצורה רעה שהאויבים מצירים לק"ק פאלנ"ה : וק"ק זאמלב רק ששה פרסאות תק"ק פאלנ"ה וברחמי ביום ה' הנ"ל מי שהיה יכול לברוח והנחנו לבתים שלנו מלאים כל טוב בסחור' ובספר' ובשאר דברים עובים ולא חסנו על מעונינו רק להזיל נפשינו ונפש בנינו ובנותינו וברחו קנת לק"ק אוסטרפאלו הבירה שהיה מערפולין במדינות רוסיא יהיה עיר גדולה לאלהי' של חכמים וסופרים וחורה וגדולה היה במקום אחד : ואני עם בני ביתי וחמותי כה"ר אברהם מק"ק זאמלב עם בני ביתי ובני משפחתי ברחו לק"ק מעזריעס הסמוך לק"ק אוסטרפאלו הבירה תחום שבת והיו יושבים בק"ק אוסטרפאלו ובק"ק מעזריעס הסמוך להם יותר מעשרת אלפים בעלי בתים וכל אחד עם בני ביתו והיו רוצים לישב שם בבצת חזון ובתוך כך יודע הדבר מהמעמד של פאלנ"ה איך יפול דבר . ויהי כאשר בחנו בערב שבת לעת להרים בק"ק מעזריעס ובא המגיד אלינו ואמר לנו שהדוכוס של ק"ק זאמלב שר הנבא לדמינק יבא ביום זה עם חיל גדול וילך לקרחת הדוכוס ויישנוועקי לעזור בק"ק פאלנאה מן העוררים המצירי' אות' ויהי כןויבא הדוכוס ועמו אלף גבורי חיל וגם עמו הגבור חיל ושמו לאשטש ושאר חילו הולכין אחריו היה לנו שמחה גדולה ואמרנו בודאי אחר שבת חזון נחזר לבתינו כי לא היה רחוק מן ק"ק זאמלב רק ד' פרסאות וגם אמרנו שיגאול לאחינו בית ישראל שבק"ק פאלנאה מן נרותם :

יון מצורה

יִרְדִּי כאשר בא סמוך להכנסת כלה אחזה לו חלחלה על הכסורה רעה שבא
הער ווישוטע שהיה שר ומשל על ק"ק פאלנאה שברח משם עם כמה שרים ואמר
לכד העיר פאלנאה והרגו לכל השרים והיהודים שנחוכה והאויבים מחפזים בגדוד על
ק"ק זאלב. והדוכס ווישוטע זקי עם חילו ברחו לק"ק קאסנעין והקדרים והיונים אחריו
וקאמם הולכין לכאן ק"ק אוסערד וק"ק מעזריעס אז נבהלו אלופי אדום ופחד גדול נפל על
היהודים ולא קמה עוד רוח באיש והכל היו רואין על השר הנבא הדוכס דאמינק מה יעשה -
ויהי בהזי הלילה השר הנבא הדוכס דאמינק נסע לאחריו בזה השער שבא מן פולין
כי היה מתירא לידך דרך המלך לק"ק קרעמניץ דרך ק"ק זאלב כי שם היה הקדרים והיונים
עם רב והוא הימני מספר וסבב הדרך והלך לק"ק קרעמניץ פרסאו' דרך מערות והמתין
שם עד שיבאו עוד עם של פילין וילך משם קאסנעין וזאלב היון העם היו סורין פה' ה' ב' ב' ב' ב' ב' ב' ב'
למדו' פולין ואמרו כולם אם בחזיו' נפל' שלהב' מה יעשו אזובי הקיר אם השר הנב' ברח את מה
נעשה הכריזו הפרנסים בק"ק אוסערד הבירה למען יחוש' שלא יאחרו שום יהודי בקהילה וכן
בק"ק מ' מעזריעס כי השונא לא היה רחוק מאתנו רק ב' פרסאו' וגם לא היינו בטוחים מאנשי
המקומו שהיו כול' יוני' שלא יפגעו הם בעצמם בנו וכל העם נסו לקולם מי שהי' לו סוס ועבד'
נסעו בסוס ועבד' ומי שלא הי' לו סוס או ע' שהי' לו ממון לקט' סוס ועבד' לא הי' מתתין לקנו'
ולקח אשה ובניו בידו וגם ברגלו והשליך כל אשר לו בביתו וגם מי שהיה לו סוס ועגלה והיה
לו משא כבדה של סחורה או מספרים או שאר מעלעלים השליך מן העגלה במלון ונתן
לבעל אושפיזו כדי שיוכל לנס בקל והיו הולכין באותו שבת חזון שלשה שורות סוסים
ועגלות זה אלל זה ברוחב ועל שבעה פרסאות מק"ק אוסערד עד ק"ק דיבינא גדולה באורך
היו הולכין סוסים ועגלות סמוכין זה אחר זה ואשר הולכין ברגלים אין הספר ובשתי
שינות ביום השבת חזון הנזכר ראו אחריו שלשה רוכבי סוסים אחד יהודי ושמו רבי
משה זרף מק"ק אוסערד ושני שרים עמו ואמרו לנו למה אתם הולכין כל כך לאע הגנה
השונאים גם הם אחריו ועמה הסבב' ק מעזריעס אתנו בקושי נמלטו מהם מיד היה כל כך
בהלה ועת' צרה לאחיו בית ישראל אשר אין כמוה וכל אחד זרק מן העגלה כלי כסף וזהב
שמלות ספרים כרים וכסות כדי שיוכל לברוח מהרה להליל נפשות שלו והיה מושך על
השדה כסף וזהב שמלות ולא היה שם יהודי שיקח אותם באותו פעם נחקיים בו התוכחה
כספם וזהבם בחוץ ישליכו בראש כל חיות וקאת השליכו הכל סוס ועגלה עם כל אשר לו
ועם אשתו וברח לנפשו ביערות והרבה נשים וחנשים שהוליכו בניהם בידיהם כשבאה הנעקה
זאת השליכו בניהם מידיהם וברחו לנפשם ביערות ובבורות באותה פעם נחקיים בו
הפסוק ונסתם ואין רודף חתכם כי היה הכל שקר שלא היו רודפין אחריו האויבים ולא
קדרים רק המורא היה כל כך גדולה עלינו כל השבת חזון עד שכל אחד היה סובר
שרודפין היונים אחריו :

יִרְדִּי אחר השבת חזון ביום א' נולע לנו האמת הדבר שהשר הנבא לא ברח לפולין
רק נסע לק"ק קרעמניץ כנ"ל אז נחה שקטה הארץ וכל א' ברח במחון רב מהיום
ההוא והלאה - והלכנו ממקום למקום בעירים וכפרים ושכנו בראש כל חונות וגם שם
לא מלאנו מרגוע לנפשינו זה חומם זה רומם זה מואס זה גועל ומחקיים בנו הפסוקים
ובגוים ההם לא חרגיע ולא יהיה מנח לכף רגליך וגו' והיו חיין חלולים לך מנגד ופחדת
לילה ויום ולא תאמין בחיך כי בכל לילה היינו באושפיזא אלל יומם והיינו סבורים
שהיון יהרב אותנו בלילה כי כולם היו מורדים וכסקמנו למחר בחיים אתנו מברכים ברוך
מחיה מתים שנשארנו בחיים :

(בזירה דק"ק אוסערד ודק"ק זאלב)

יִרְדִּי אחר שכבשו האויבים לק"ק פאלנאה ועשה בהם כרונם הלכו משם לק"ק זאלב
ובזו כל שלל הקהילה והרגו שם במחטים נפכות הנשארים שם לסיבת שלא היו
יכולין לברוח מחמת חולי וקאמם שמו בעחונם שיש להם היוני' אוהבי' שינילם ויחבאו
ביערות עד כי יעבור זעם וישבו שם זמן רב עד שכמעט פרחו נשמתם מפני הרעב והנאמ'
ובחרו להם מות מהיים ואמרו נבא העיר ומתנו שם כי עובים חללי חרב מחללי רעב וכאשר

יון מצורה

באו אל העיר חפסוס אוהבים שלהם אנשי העיר להרוג אותם ובקשו מהם שיהרגו אותם על בית החיי' כדי שיבואו לקבורה ומלאו בקשת' והוליק' על בית החיי' ונכנסו היהודי' בבית שיטעל בית החיי' והרגו אות' עם ואח"כ שרפו לבית עם היהודי' באש ונדונו בשני ג' ימות הרג ושריפה והשומרי' שהיו עם בק"ק ז"מלב הפשיטו עורם מעל בשר' חיי' והדוכסוי' שהיו שוכבי' עם מזמן רב השליכו מן קבריה' כפגז מובס ובתי קברה' שהיה מן כסף והבז בזו ובתי כומרי' חרבו ובית הכנסת שלנו חרבו ועשו לארות סוסי': וכן עשו בק"ק אוסטרך הבירה ויהרגו כשש מאות נפשות הנשאר' עם כנ"ל :

(גזירה דק"ק קאסנטיין)

ומשם

חזרו והלכו לק"ק קאסנטיין עם כל חילות שלהם וילך הדוכס ווישנוועלקי לקראתם ויד' בהסמכה רצה וחזר בעיר קאסנטיין והס נתקרבו אל העיר והיה מתירא הדוכס מאנשי העיר שהיו גם כן יונים שלא ימרדו בו מאחר שהאויבים היוני' נמי מצחוץ וילא מן העיר כל הדרה הדוכס ווישנוועלקי עם חילו והיהודים מי שהיה לו סוס ועגלה הלך אחריו ומי שלא היה לו סוס ועגלה שלא הכין לו על ידי שהיה בטחונו על הדוכס הנ"ל עם חילו שיטצ בעיר זה הוא נשאר בעיר והיה כאשר הרחיק הדוכס מן העיר כשיעור מהלך פרסה והאויבים הלכו לעיר ציוס שלישי שהיה תשעה באב ונהרגו שלשה אלפים נפשות מיהודים ושללם לבזו ובתוכם נהרג הגאון מהו"ר ר' אש"ר שהיה נאצ"ד ור"מ בק"ק פאלנא"ה וגם שאר הרבה גאוני' שלא נודע לי שמם :

ידי

אחר שצזו לעיר קאסנטיין שלא להם הדוכס ווישנוועלקי עד כמה יחרבו מקומות ויהרגו נפשות חנם אם הם חזקים למלחמה ועם רב יערכו עמו מלחמה על השדה אלל ק"ק ליפוויץ אלל אמת המים חמשה פרסאות מן קהל קדוש קאסנטיין ויערכו מערכה מהנה מול מחנה הקאזקין והקדרים מן ה'ד אחד של אמת המים והדוכס ווישנוועלקי עם עמו מל' אחד של אמת המים ויתאספו אליהם עוד חילות מל' זה ומל' זה ויצא גם חמיי"ל י"מש עם כל חילו הקאזקין ושא' יונים לערך חמשה מאות אלף איש ויצא גם שר הלצ'א הדוכס דאמי"נק עם כל חילו רכב ופרשים דעם פולי"ץ לערך שלשים אלף חלוני' לצ'א ויתאספו עוד לזה ולזה וכמו שני חדשים עמדו זה כנגד זה ויהיו כשש מאות אלף עם היונים ובראשם חמיי"ל י"מש וקרי"וונאס י"מש ועם פולי"ץ היו שמונים אלף כלם גבורי חיל מלומדי מלחמה ובראשם הדוכס דאמי"נק והדוכס ווישנוועלקי ולהם מאה וחמשים אלף מרכבות ועגלות עמונת אכילה ושת'י וכלי כסף והצ'א ושמלות וגנזי מלכים עד אין שיעור ולא היו שקולין אלו שש מאות אלף עם היונים כנגד עשר האלף מעם פולי"ץ כי עם היונים היו כולם בני כפרים ועירים והלכו במקלות ובאיתיהם ולא ניסו ללכת במלחמה רק מלחמה שלהם הוא בצעקות גדולות ומרות כולם יחד כועקים להפחיד העם וכל מלחמה שלהם הוא במרמה גדולה ולא היו בהם מלומדי מלחמה רק מהקאזקין וקל'ת מהקדרי"ם לערך עשרים אלף מה שחין כן עם פולי"ץ היו כולם שרים גדולים ומלומדי מלחמה :

ידי

ציוס ח' ד' תשרי ת"ט לפ"ק ערכו מלחמה זה כנגד זה ויגזרו עם פולין ויכה מהם הדוכס ווישנוועלקי מכה רבה כל יום ח' הנ"ל ויום צ' הנ"ל

היה



יון מצולה

היה הולך וגובר ומכה מעם היוני' אלפי' ורצבות אלו לא הגיחו השרים מהכות זה'
גם ציוס ג' לא הגיחו לשונתי ישראל שריד ופליט עד שכמעט היה עלה צין היונים
למסור הראשים שלהם לאדוניהם שרי עם פוליי'ן ולהשלים עמהם לעבוד אותם
כבתחילה :

ויהי כשמוע הנורר חמי"ל י"מש עשה תחבולה ושלח ספרים אל השר הנצח
דוכס דאמי"נק שיעשה לו קצת רווחה ציוס ג' וציוס ד' יגמרו המלחמה
כי כוונתו היה לעכב אותם עד יום ה' כי שני שרי הנצח של הקדרי' היו צח'ים
אליו לעזור אותם שם האחד צי"ת והשני עוהת"י צי"ת ועמהם מאה אלפים
קדרים גבור' חיל והיו ממנו מהלך יום אחד וימלא הדוכס דאמי"נק רצונו לנוח
ציוס ג' ויתמרו הדוכס דאמי"נק והוי"ת ייודה טי"שקעוויץ ויי"שנוועלקי עד מתי
חתה משחית בעם היונים שהם עצדינו ומי יחרוש לנו צדה ושאר מלחכה צצית
ועל מי נהיה שרים אם לא יהיה לנו עצדים אם אנו הורגים לכולם ויחמלו
עם פוליי"ן על היוני' וינוחו ציוס ג' מלהכות אותם תכל הם לא חמלו עליהם
כשנפלו עם פולין צידם :

ויהי ציוס ג' לעת ערצ צחו הקדרים מאה אלף חלוי' נצח אל מחנה היונים
ויעצור הרינה במחנה הקדרים והיונים בתופים וכנורות וחלוצרות
ותהם כל המחנה ותצקע הארץ לקולם והמחנה עם פוליי"ן לא היו יודעין מה
השמחה הזאת וישבו עם פוליי"ן מעם היונים איש אחד ויציאותו אל הדוכסים
ויאמר להם צחו חלינו לעזרת קדרים מאה אלף חלוי' נצח ופני להצים פניהם מי
יכול לעמוד בפניהם יוש אומרים הנורר חמי"ל י"מש כתב ספרים אל שר הנצח
הדוכס דאמי"נק כדצרי' החלה שלום לך אדונינו הדוכס הגדול ולתדי"סלב דאמי"נק
שר הנצח על עם פוליי"ן הנה אני ועמי מחזיקין לך עוצה על העוצה שגמלת לנו
וחמלת עלי ועל עמי לנוח ציוס ג' כ"ל ונגד זה אני מזהירך ונתן לך עלה עוז'
שתמלטו כלילה הזאת חתה וכל העם אשר ברגליך כי צחו תלי העם הקדרים עם
רצ כחול היס אי אפשר לכם לעמוד בפניהם וצפני עמי ושלח יפול מלכות פוליי"ן
חלילי ציד הקדרי' ונגד שתמלת עלינו נגמוולך עוצה כל מקומות מושלתך לא
נארצה כמו שאר שרי פוליי"ן ויהי כשמוע הדוכסים והשרים את הדבר הזה חרדו
חרדה גדולה עד מאד ויהי צחתי הלילה צרחו כל הדוכסים והשרים מן המחנה :

ויהי ציוס ד' בעלות השחר והנה רתו שאר עם פוליי"ן שצרחו כל הדוכסים
והשרים הראשים שלהם ויצרחו גם הם מי שהיה יכול לצרוח והגיחו כל
הקרנות והעגלות עם החלוצרות שלהם אלל שומרי הכלים במחנה ויקומו וינוסו
כולם ויעזבו את תהליהם את סוסיהם ואת תמוריהם וישליכו על הדך כסף זהב
וצבדים כדי שיוכלו לצרוח בקל ויהי כאשר צחו הקדרים והיונים אל המחנה עם
פוליי"ן ורתו שאין שם איש לא התמינו שצרחו תמרו בודת' המה מערימיים עליג
לשם מארצ צדה ולצח עלינו מאחור צפתע פת אום וישלחו תמריהם ורתו והנה
כל

יון מצולה

כל הדרך מליאה צגדים וכלי מלחמה אשר השליכו בחפזם ורדפו אחריהם :
 ויתפשעו היונים והקדרים בכל מדינת פולין ורוס ייח ולי"טא : וזכל המקומות
 מושבותיהם כששמעו הדבר היו מורדים היונים מיד בצ'דוניהם והיו הורגים לכל
 השרים והיהודים שנמלטו שם צמיתות משונות ועת ררה היה ליהודים אשר כמוה
 לא היה עוד וכשמעם הדבר הזה צרחו קצתם במקומות החזקות לק"ק צח"ר
 ולקמיי"ן פחד"אלסקי ולק"ק בר"וד ולק"ק לצוב הצירי ולק"ק צסא"טש ולק"ק
 יאז"לווין ולק"ק זאלקווי" ולק"ק נ"ראל ולק"ק פרעמי"סלי ולק"ק צעלי"ז ולק"ק
 סק"אל צבית הכומרי" ולק"ק ז"אמשטש וקצת' צרחו למדינת וואלח"יי והרב' צרחו
 אל המקומות תחורי הנהר ווי"י סיל :

(גזירת דמדינת לי"טא)

ואנשי

מדינות לי"טא צרחו לק"ק ווי"לנא ולק"ק הרחד"נה גדולה ושם לא
 צאו החויזים וכמה קהילות שנתאספו אלפים יהודי' שם ונחרצו
 הקהילות והרגו ליהודים שבתוכם : צק"ק הומי"ה נהרגו כמה אלפים אין מספר
 על קדוש השם ומשם נסעו לק"ק סטארי"דוב והרגו ציהודים הרג רב גם צק"ק
 צרי"אצוב וצק"ק צאלה"ין : וצק"ק וולאדוה נאספו שם יהודים הרבה ונהרגו שם
 כעשרת אלפים נפשות בכל מיתות משונות וצשאר קהילות גדולות בלי"טא נהרגו
 לאלפים ולרצבות יהודים הי"ד : ותנשי"ק"ק סלוי"לקוק"ק פיני"לקוק"ק צרי"סק
 דליטא צרחו קצתם לפולין גדול וקצתם לד"נאק על המים על הנהר ווי"יסל :
 ודלת עם הנשארים צק"ק צר"יסק וצק"ק פי"נאק נהרגו על קידוש השם כמה
 מאות נפשות וגם סמוך לק"ק פי"נאק על השדה ורדפו החויזים תחר כמה
 מאות עגלות של יהודים שצרחו והשיגוה צין המצרים ועשו צהם הרג רב : אצל
 ציונים צק"ק פי"נאק עשו צהם עם פולין נקמה כאשר שמע שר הנצח של
 מדינות ריטא הדוכס רדאווי"ל ש'אנשי פי"נאק מרדו והבניסו הפוחזים צתוך העיר
 הלך הוא וכמה אלפים עם פולין עמו וצרו על העיר וייתו העיר מארבע
 פינות' והפוחזים שצתוכה רצו לצרוח על המים צספינו' וטצעו כלם צמים וקצת
 נשרפו ונהרגו ונקם מהם נקמת צני ישראל : גם אנשי"ק"ק סלוי"נק עשו צהם נקמה
 ששלחו אל הפוחזים שיצאו לשם מהר' שיש אללס הרבה יהודים ושרים וימסרו
 ציד' ולא היו שם יהוד' כי כבר צרחו ולא האמינו לאנשי מקומם שילחמו כנגדם
 ויהי כאשר קרבו אל שער העיר הפוחזים ויורו אנשי העיר מן החומה ומן שער
 העיר בצקני השריפה הגדולים אשר להם ויכו צהם מכה רבה ויגוסו מפניה'
 וירדפו אחריהם מן העיר ויכו אותם עד חרמה :

(גזירה דק"ק צח"ר)

ידי

אחרי שצרחו מן המחנה עם פולין ויצוהו הקדרי" והיוני' כל המחנה כסף
 וזהה הרבה מאד וקרנות וסוסים חשובים מאד ומלך חמי"ל י"מש עם
 כל חיל שלו והקדרי" לכבוש עירות החזקות שצמדינת פולין וקצת מעמו שלח לכבוש
 ק"ק צח"ר כי שם היו קיצון גדול של יהודים והשרים צעיר החזקה : ויהי
 כאשר

יון מצולה

כאש' קרבו אל העיר ויורו המורי' העומדים על החומה ולא יכול לגשת אל החומה ויורו על העיר כמה ימים מה עשו אנשי המקום היונים חתרו חתירה תחת העיר והכניסו הפוחזים צעיר זלילי והתחילו להרוג צעם ויצרחו היהודים והשרים אל המצצר החזקה ויחזקו למצצר מאד ולא היו צהם מעם היונים ויורו על המצצר כמה ימים ויצנו כנגדו דוק וסוללת ויורו עליהם צקני השרפ' הגדולי' שקורין זל"ח רעד"ר זיה"סן עד שלכדו המצצר ויהרגו כל היהודים והשרים שצטוכה בכל מיני מיתות משונות בעולם כג"ל ושללם לבזו מספר הרובים צק"ק זח"ר לערך שני חלפים נפשות היהודים והנורר חמ"ל י"מש הלך עם חילו על ק"ק קאסנטי"ן ומשם לק"ק זס"ל לצ ומשם לק"ק תאסע"ר רח הציר' ואלו קהילות כבר נחרצו מן היונים ומשם הלך לק"ק דובנא גדולה גם שם היה מצצר חזק אשר חין כמוה בכל מדינות פולין והוא תחת ממשלת שר הנצח הדוכס דאמי"ק והנה כאשר ברחו הדוכסים והשרים מן המלחמה נשאלו שם כמה מאות יהודים והיו סבורין להנצל בזה המצצר : ויהי כאשר קרבו הפוחזים אל העיר דובנ"ח נכנס שר אחד עם שמוני' גבורי חיל מעם הדוכס הנ"ל וסגרו המצצר צדלתיים וצריח וחזקו המצצר ולא הניחו לשום יהודי ליכנס שם ונהרגו כולם לפני המצצר חלף ומאה נפשות מיהודים והנה כאשר זח הנורר חמ"ל י"מש לק"ק דובנא הי' מתמיה על חזק זה המצצר ותמר שאי אפשר בעולם לכבוש זה המצצר והשרים הם שוטים שברחו ממנו והיו שם בזה המצצר אולרות גדולות של יהודים ושרים ולא צקש לצור עליו מפני חזקתו : ומשם הלך עם כל חילו לק"ק צרח"ד שהיא תחת ממשלת השר חראנז"י שהי' שונא של חמ"ל ימ"ש שצקש לקחת נפשו והחריצ לו כל המקומות ממשלתו וצפרט עיר צרח"ד שהיו מטרפולין שלו החריצ ושרף אותה זחאש והיהודי' והשרים ברחו כולם למצצר כי הי' חזק עד מאד בחומי' כפולי' ומים סביב לו והיו שם כמה חלפים יהודים ושרים ויורו על המצצר ימים רבים ולא יכלו לגשת אל החומי' כי יורו חליהם המורים צקני השריפ' והרגו מהם עם רצ ולא יכלו החויצי' לכבוש אותם חעפ"כ הי' להם תימה גדולה מפני הדבר שהי' צפנים מחזק תשכל חרצ ומחדרים תימה ומתו צדצר לערך חלף נפשות יהודים וכן בכל המקומות החזקות שצריים עליהם החויצים הי' דבר גדול מצפנים :

(גזירה דק"ק לבז"צ הצירה)

וידי אחרי הדברים האלה הלך חמ"ל י"מש עם כל חילו לצור על ק"ק לבז הצירה והיא ח' מן הארבע קהלות גדולות שבמדינת פולין והיא עיר גדולה לתלמים של חכמים ושל סופרים וכאשר זחאש לשם החויצים היון וישצין שם כערצה לפני המצצר הגבוה העומד מחזק לעיר לבז"צ והיו מורים להם מן המצצר הגבוה והרגו מ אנשי היונים והקדרים חלפים עד שהיו עם פולין מוכרחין לילך מן המצצר הגבוה מפני שאין להם מים שם וילכו עם פולין מן המצצר הגבוה אל העיר לבז"צ ויציתו אנשי המהום כל הבתים שסביב לחומה זחאש כדי שלא יחזאו שם החויצים סביב לעיר חף על פי כן לכדו החויצים את מצצר הגבוה ויורו את העיר

יון מצולה

העיר מסביב והיה יריחים צעיר לילך מן הצית מפני קני השריפה המורים מן המצור הגבוה לעיר ודבר ורעב גדול היה צעיר מחוץ תשלל חרב ומחדרי' תימה ומתו צעיר ברעב בדבר כעשרת חלפים נפשות ויהי כאשר תרכו להם שם הימים ולא יכלו לכבש העיר הלכו וסתמו המעינות שמחוץ לעיר שכל בני העיר שותין מהם ולא היה מים לעדה לשתות ויאמרו כל העדה למה נמות ברעב ובצמא וש לא חל החוצים חולי יקחו רכשינו פדיון נפשינו ושלחו חנשי העיר שלוחים אליו שיתפטר עמהם ויתנו לו כסף והב פדיון נפש' ויעב הדבר צעיניו ויאמר אל עצדיו מה בלע כי נהרוג אותם נקח ממון שלהם פדיון נפשם ושלח הוא שר החלף שלו ושמו גלחאונק"י שהי' אחד משרי פולין שנשבעו לו ומרד במלכו' כנ"ל עם גמה שרי' מהקזאקין לעיר להתוכח עמהם על ענין הפטר ואח"כ שבאו מן העיר של חמי"ל י"מש שרי' רצים וכבדים ועמהם ר' שמעון שתדלין מלכו"צ שיתוכחו עמו ונעש' הפטר שיתנו לו כל העיר צין היהודים והשרים מחתים חלף זהובים פדיון נפשם ולא הי' צידם ממון כסף הנ"ל ונתנו לו כסף זהב ושאר סחורות בזול גדול כמו שהי' שום צימים ההם עובר לסוחר וסקלו הכסף והב במסקלות גדולת כמו עופרת וחתי צחנם וינללו ק"ק לכו"צ כמלוי' שתין בדגי' ולולא ד' רחם על עם בני ישראל שהיו שם לחלפי' ולרצבות כולם חכמים גדולים ועשו תשובה גדולה עד שעלתה לעקת' למרו' ונתן השם יתצרך בלב הפוחזי' להתפטר עמהם לולא זאת שהיו צמור עוד שזע אחד היו מתו' כל חנשי העיר ברעב ובצמא :

ונסעו

משם ויורו על ק"ק זתלקווי'ת ובקשו לגשת אל החומה להעמיד סולמו' וישפכו עליהם מי' רותחין מן החומה ויגוסו הפוחזים מפניה' ויורו המורים אחריהם בקני השריפה ויהרגו מהם רצים ויתיעלו הפוחזים ויאמרו הלח עוב לנו לשלוח אל החנשים העירה להתפטר עמהם כמו שעשינו לק"ק לכו"צ הצירה וישלחו אל חנשי העיר ויאמר אליה' לח עובי' אתם מלכו"צ הצירה שלא יכלו לעמוד כנגדינו ועשו פשרה עמנו לכן אם תתפשרו עמנו מוטב ואם לאו נבואה בלנו וגזורה עליכם ונעשה ככ' שפעים גדולי' ומיתות משונות כמו שעשינו בשאר מקומות מושבותים : ויעב הדבר צעיני חנשי העיר שהפוחזים ראו להתפטר עמה ושלחו מן העיר בומר אחד ושר אחד ויהודי אחד מארץ רוסי' אל מעשרני' יאוב שיעשו פשרה עמה' ונתפשרו שיתנו להם חנשי העיר עשרים חלף זהובים ו' חלפים לשר החלף שלה' ושמו גלחאונק"י הנ"ל ויסעו משם וישתרו אללס כמה חלפים קאזקין לשמור העיר מן שאר קאזקין שלא יורו את העיר עוד פע' אחרת וכן עשו לכל המצרות שצמדינת פולין קטן ורוס"י ופ" דאליה ול" יט' שהציחו אות' צמור ובמלוק :

והעיר

החזקה קמיני"ץ פחד' אלסקי וק"ק יאז' לוויזוק"ק ציט' אטש וק"ק קמרני וק"ק בעל"ז וק"ק סקאל צצית הכומרים עמדו כנגדם כל השרים והיהודים שצתוכם ויורו המורים עליהם בקני השריפ' הגדולים ויהרג מהפוחזים עם רב ולא יכלו הפוחזי' לכבש אותם לא שום אחד מן החזקות הנ"ל ויסעו מהם

יון מצורה

בחרפ' גדול' ולא רצו תפילו להתפטר עמהם צממון תפילו לתת להם דבר מועט
 חבל דבר ורעב גדול' הי' בחרותן מקומות הנ"ל ומתו כמה חלפים ורצנות יהודים :
וק"ק פרעמי"סלח היא עיר גדול' לחללים של חכמים וסופרים הביאו גם כן
 צמאור ובמאור וכמעט שלח כצו תותם וה' מן השמים רחם עליהם וצו
 עליהם שר אחד ושמו קראתק"י ועמו שש מאות גבורי חיל ומלט את כל העיר
 בחכמתו חבל עד הנהר סק"ן כל העירות וכפרים שהיו שם חרבו :
 (גזירה דק"ק נ"ר"ח) :

ומישם נסעו לק"ק נר"ח"ל והביאו את העיר צמאור שם נתאספו רצנות יהודי'
 ותלפי' שרים ולא היו בהם אחד מעם היונים והיו שם ג' מקומות גדולי'
 זה חבל זה והיהודי' שהיו בתוכ' רצו מתחל' לברוח משם ולא הניח שר העיר ותמר
 להם נעמד כנגדם ונלחמ' עמם כמו שעשו שאר מקומות החזקי' ותח"ב כשהביאו
 את העיר צמאור בקשו החויבים להתפטר עמהם ונתרצו היהודי' להתפטר עמהם
 והשר העיר לא רצה וילחמו כנגדם שלשה ימי' ויהרגו מן החויבים עם רב אחר כך
 שלח תליהם הלוור חמי"ל י"מש עוד עם רב כחול הים ולכדו את העי' ציו' יז חשון
 ת"ט לפ"ק והרגו מתחילה לשר העיר ושמו לתמ"ש והפשיעוהו חי ועשו לו כל מיתות
 צעולם אחר כך הרגו ציהודים יותר משני' עשר חלק נפשות בכל מיתות משונות
 צעולם כנ"ל והרצה נעצבו צמים וכמה מאות סגרו עלמון צבית הכנסת ושברו
 הדלתות והרגו בתחלה היהודים שצתוכה ותח"כ שרפו לצ"ה צאש עם הרוגים
 שצתוכה ולא הי' הריג' כמו' בכל מדינות פולין כמו' בק"ק נ"ר"ח והרצה לקחו
 הקדרים צצביה ותת השלשה עירות שרפו ועשהו כמהפכת סדום : וסיפרה לי חשה
 אחת שנשאתה שם צמיים צין הרוגים שנשאתו כהנה כמה מאות נשים וטף ומעט
 חנשים שלח הי' להם חמשה ימים שום דבר למאכל ואכלו צשר חדם ומן הרוגים
 חתכו חצרים וללו צאש ואכלו וכמה חלפי' הרוגים שאכלו תותם הכלבים והחזירי'
 והנשאתי' שלחו לק"ק פרעמי"סלח חנשים לשם ועמה' צעד כמה מאות זהובים צגדי
 פשתים לתכריכין והביאו תותם לקצורה השם ישלם להם גמולם :
 (גזירה דק"ק זאמוש"טש)

ויסעו משם הלוור חמי"ל ימ"ש עם כל חילו הקדרים והיוגי' עם רב כחול הים
 ויזורו על ק"ק זאמוש"ט והיא עיר חזקה אשר אין כמוה בחומי' כפולי'
 וחפירת מס סביב לה ומיד שצחו החויבים לשם שרפו חנשי העיר כל הצתים
 הסמוכים לחומי' שלח יחצחו שמה החויבים : ולא הניחו לחויבים לגשת אל העיר
 מהלך חצי פרס' רחוק מן העיר ועשו כן ימים רבים : וצתוך זה הזמן נתפשטו בכל
 קהלות סביב להם ועשו הריגות גדולות בק"ק טאמי"סוב ובק"ק שעברטי"ן ובק"ק
 עורבי"ן ובק"ק רובצוב ובק"ק טרני"גראד ובק"ק צילגרי"י ובק"ק גור"יי ובק"ק
 קראשני"ק עשו הרב רב ובכמי' חלפים ורצנות יהודים גם צמדינת וותלי"ן בק"ק
 לתדמי"ר ובק"ק לובצע"מלח ובק"ק לוי"צק ובק"ק קרעמי"ין ותאגפיה' עשו הריגות
 גדולות כמה חלפי' יהודי' : ובק"ק קרעמי"ין לקח לוור אחד סכין של שוחט ושחט
 כמה

יין מצולה

כמה מאות ילדי מילדי העיזרי' ושאל לחזירו אם זה כשר או טריפי' ואמר זה טריפי' והשליך לכלבי' ואחר כך לקח אחד ופרע לבית השחיט' אמר זה כשר וצדקו' כמו שעושין לגדיים וטלחי' וישארוהו צמוע בכל רחובות העיר והכריז מי רוצה לקנות גדיי' וטלחי' השם ינקום דמם גם צין המזרי' אלל ציי' חתו השיוג הפוחזי' כמה מאות עגלות עם יהודי' והרגו לכל' גם צשאר קהלות אשר אי אפשר להעלות הכל צכתצ והחרצו יותר משצע' מאות קהילות כל המקומות עד הגהר וויי' סיל: ויכורו על העיר זאמ"שט"ש ימי' רבי' ולא יכלו להם האויצ' לכבוש כי הי' שם שר ראש אי מעם אשכנז ושמו ווייתור עם ששת אלפי' גבורי חיל מעם אשכנז ויורו עליהם מן החומ' בקני השריפי' ויהרגו מהם עם רצ חצל דצר ורעצ גדול הי' צתוך העיר ומתו כמה אלפי' יהודי': ויהי כי ארכו להם שם הימי' עשו האויצ' תחצול' וצמעש' הכשפי' נחש שרף תחת השמי' ולקחו להם לחות אם ישי' פניה אל העיר ונכצש' העיר לפנינו ואם ישם פניה אלינו נסים צפניה' ויהי צחצי הליל' ראו עלה הנחש תחת השמי' ויעמדה כמו חצי שע' ופניה אל העיר אחר כך הפכ' אל מחי' קחזקין והקדרי' וראו שזה סימן רע להם ורע' כנגד פניה' מיד שלחו אל יושבי העיר ואמרו להם הלח טוב לכם להתפשר עמנו כמו שעש' לבוצ הביר' מלמות צרעצ:

ויהי כשמוע אנשי העיר הדצר הזה הקדימו נעשה לשמנע ונתפשרו עמהם שיתנו להם יושבי העיר עשרים אלף זהובים אחר כך קרצו הקדרים והיוגים אל החומה והציתו הרבה שצוים לפדות ופדו היהודים צבתוך העיר כמה מאות שצוים השם ישלם להם גמולם.

ויסע הצורר חמיל ימ"ש עם מחנהו היוגים והקדרים וישם פניו ללכת על ק"ק לוצלין הצירה והיח אי מארצע קהילות גדולות צמדינות פולין ואין כמוה בכל מדינות פולין צתורה וגדולה וצגמילות חסדים וצני העיר נסו מעם אל אחורי נהר ווייסל והניחו שם כמה מאות צעלי צתים דלות העם עם ממוץ הרצה לגמול חסד עם עניי עיר וציות עם הגמלטים ממקומות מושצותיהם: וצין כך נסעו כל השרים והדוכסים של מלכות פולין לק"ק קרחא הצירה מערפולין של מדינת פולין למנות עליהם מלך שלא יהא המדינה כלאץ צלי רועה: ויתוועדו שם השרים והדוכסים ולא יכלו להשוות ציניהם את מי ימלך עליהם קתם היו רוצים שימלך הקרדינאל מגניזן קאזימ"ר יר"ה וקתם היו רוצים קרחל"ום אחיו וקתם היו רוצים שימלך השר של ציץ צערגין צמדינת אונגריץ ושמו רח"קאני:

ויהי כשמוע הצורר חמיל ימ"ש הדצר שלח שלוחיו לק"ק קרחא אל הדוכסים והשרים לאמר אם ימליכו עליהם למלך את הקרדינאל מגניזן קאזימ"ר יר"ה או ישוב מעליהם ולא ילחם עוד כנגדם ויהי כשמוע הדוכסים והשרים ויטצ צעיניה' הדצר וימליכו עליהם למלך את קאזימ"ר יר"ה צן שני של המלך ציגמונד הג"ל:

יון מצורה

ויהי בשנת חמשת אלפים ת"ט לפ"ק בחודש חשוון נכתר אדונינו המלך קאזימר יר"ה ויגדל מלכותו ויפיל שונאיו תחתיו יראה זרע ויחרך ימים כי הוא מלך כשר וירא תלמי' ואוהב ישר' ולקח לו לאשה את אשת אחיו ולחדסלכ המלך שמת :

ויהי בשנת המלך על כסא מלכותו כתב מיד ספרים אל הכורר חמיל ימ"ש שילך וישב לביתו עם כל מחניהו ומה שיש לו טענות דברים עם מלכות פולין הוא יפטר אותם שיהיה מלפתא דשוי לתרווייהו :

ויהי כאשר נסע הכורר חמיל ימ"ש עם מחניהו לכבוש ק"ק לובלין הצירה ולא הי' רק ד' פרסאות מק"ק לובלין בא אליו כתב המלך שישוב לארצו מיד קבל כתב המלך בשמחה ושב לארצו ותשקט הארץ מן המלחמה כל ימות החורף ובזאת הזכות גדול של ק"ק לובלין שגמלו חסד עם אחיהם בית ישראל הנמלטים מן החרב עם החיים ועם המתים היא שעמדה אליהם שנללו מן חרב האויב אבל כל זמן שהיה האויב סביב לובלין היתה העיר סוגרת ומסוגרת אין יונת ואין בא והיה דבר גדול בעיר ומתו יותר מעשרת אלפים נפשות יהודים :

גם בין אותן יהודים הנמלטים אחורי הגנה ווייסל היה דבר גדול בכל מקומות מושבותיהם והיו זורקין את מתיהם באישון לילה על בית החיים שלא ירגשו בהם האומות והיו שמחים עלי' גיל ושישו כי ימלאו קבר ולא היה כאשר דבר מן רק היה חולי' שנקרא חולי' חו"ם מפני ערדת הדרך ובהלה והרבה אציונים שלא הנחמים האומות לכנס לבתיהם ושכבו בראש כל חולות ומתו מפני לנה ומפני רעב ואיש את אחיו לא יעזרו ולא את בנו לא ירחם ומתו באותם חולי' יותר מן מאה אלפים נפשות השם ישמרנו ויילנו וידל ישראל מאד כסף והבז ובגדים שהיה להם מיתר הפליטה מכרו כסף והבז בעד חצי שוי ובגדי משי ושאר בגדים בעד שליש שוי וספרים לא היו נחשבים לכלום כי אין קונה התורה היתה מונחת בקרן זוית כי כסף והבז ובגדי' היו קונים אומות העולי' :

ויהי בשמוע בני ישראל שהאויבים חזרו לארצם והשרים הולכים אחריהם לשב לביתם ולמקומם חזרו גם כן בני ישראל לביתם אל המקומות שהיו שם גם כן שרי פולין וחזרו כך עד ק"ק זסלז ומשם והלאה לא היה באות זמן לא שר ולא יהודי כי היו בכל מקומות פוחזים הרבה והיו מתירתי' השרים ליסע לשם : ובק"ק אוסטרא ובק"ק ז"סלז ובק"ק קארעץ היו מעם הדוכוס דאמינק יר"ה ועם הדוכוס קארעצקי לערך ב' אלפים אנשי חיל והיו צוטמים היהודים שם על ה' ותח"כ עליהם והיו סבורים שימלאו טרף לנפשם ולנפש ביתם ואולי ישלמו להם אנשי עירה מה שמייצים להם :

(גזירה שניה דק"ק אוסטרא)

ובעשו אנשי העיר ק"ק אוסטרא בערמה ויעיזו עם היהודים בתחלה וכתבו ספרים בכל מקומות סביבותיהם אל היהודים מן העיר אוסטרא שישובו לביתם ולא יתיראו מפני הקאזקין כי המלך עשה שלום

יון מצורה

עמהם והיהודים האציונים היה להם שמחה גדולה כי היו סבורים שהאמת
תתם ונסעו לק"ק אוסטרא לערך ג' מאות נפשות וכאשר היו שם ג' שבעות
מן ר"ח אדר עד יום ג' ח"י אדר ת"ע לפ"ק שלחו אנשי העיר אוסטרא
אל הקאזקין שסביב להם שיבואו מהרה לשם כי אללם הרבה יהודים ושירים
מעם פולין והמה יהיו בעזרי' : ויהי בחגי הליל' די"ט אדר הג"ל ב"ח
כמה אלפים קאזקין לק"ק אוסטרא והרגו שם לכל השרים והיהודים על
מטותיה' ולא נמלטו משם רק ג' יהודים וראש אחד מהשרי' עם שמוני' איש
אנשי חיל וירדפו הקאזקין אחריה' והשרי' נסו לפניה' עד אשר התקו מן העיר
כמה אלפי' יונים וחזרו השרי' פניה' אל היוני' הרודפי' ויכו בהם עם רב
ומעט מהם שנמלטו לעיר :

ידי כשמוע השרי' והיהודי' שצ"ק זסלצ ובשאר קהילות סביב לק"ק אוסטרא
ברחו כלם לנפש' קתתם לק"ק דוצנא גדול' ולק"ק תוליק וקתה' לק"ק
קרעמיין :

ידי כשמוע המלך קאזימר יר"ה והשר שהיוני' עדיין עמדו במרד' עשה שר
הצבא להשר פירלי ושלח עמו בשלשי' אלף איש לילך להלח' על היוני'
וילך שר הצבא פירלי וכל מחניהו לק"ק אוסטרא ונקם נקמתו מאנשי העיר ועש'
בהם שפטי' גדולי' ומשם הלך לק"ק זסלצ ויערוך מערכה גדולה אלל ה' קום
חדש של ק"ק זסלצ סמוך למצנר נגד היוני' עושה כמה
נקמות באנשי העיר זסלצ ויתחברו אליו שם כמה מאות דלות עם היהודי' גבורי
חילי וכלו גם כן להנקם מאויביה' : וישלח שר הצבא פירלי מעם פולין וכמה מאוי'
מיהודים אל המקומות סביבותיה' שהיו שם מעם היונים המורדים וילחמו כנגדם
ויכו בעם היוני' מכה רבה וילכדו כל המקומות בכל אשר יפגו ילחיחו וגם הוותיווד'
קאמי' נעלקי ושמו לנצקרונס"קי הוא גבור מלחמה היה עמו כמה אלפים גבורי
חיל צק"ק אזי האוויץ תשע' פרסאות מק"ק זסלצ וידך הוא גם כן ציונים מלד
אחר מכה רבה והיה להם הלחמה גדולה כל ימי עומדים במערכה צק"ק ז"סלצ
י"ב שבעו' עמדו שם במערכה ועשו נקמות גדולות ציונים כאשר עשו כן שלמו להם.
ידי השר הצבא פירלי עם כל מחניהו מק"ק זסלצ להקרב אל הוותיווד'
לנצקרונסקי ע' מחניהו וילך השר לבא פירלי עם מחניהו עד העי' ניהינסק'
קאמיין ושם התחבר אליו הוותיוודי' לנצקרונסקי עם מחניהו יערכו שם מערכה
גדולה :

ידי כאשר שמע הצורר תמיל ימ"ש שהעם פולין הלכו עליו למלחמה והתריבו
כמה מקומות מהיונים והכו בהם מכה רבה ויהי למחריש כמו שלש חדשים
וצין כך וצין כך חסך הוא כל חילו ושלח אל מלך הקדרי' שיבא הוא עם כל חילו :
ידי כאשר שמע שר הצבא פירלי שהיוני' והקדרים מתאספים פעם שלישית
וישלח ספרי' והודיע אל המלך קאזימר יר"ה שיגזור על כל מדיני' פולין שיבואו
כל השרי' לעזור אחיה' במלחמה וכן עשה המלך וכוה להוצי' כרוז בכל מדינות

יון במצולה

מלכותו מי שהוא ער וכתב שמו צאיסטרטית של מלך ילך למלחמי או ישלח עבדו
 במקומו צאיצוד עררי שלו מי שלא ילך למלחמי ויתמהמו העררי לילך במרכבתם
 כנהוג עליהם והקדרי והיוני היו כחול הים ומהרו ללכת וכאשר קרבו היוני
 אל המחני פולין נסעו מחני פולין עוד ששה פרסאות עד ק"ק צורמושט ווצרשא
 ושם בא אליה מק"ק לצוב הדוכום ווישנועלקי והשר חרלנזי גיסו ועמה כמה
 אלפיי גבורי חיל וערכו מחנה פולין מערכו שלה בעיר זצארשא ויחזקו העיר מאד
 וישפכו סביב לעיר סוללות ודיקומי סביב להם :

יהי בריח אב ת"ט לשיק בא יר הא"ן המלך של הקדרים ועמו קדרים עם רב
 כחול הים והצירר חמיל ימ"ש ועמו היונים עם רב כחול הים ויורו על
 המחנה פולין סביב מנהר כי לא יכלו לבשת אל המחנה כי יורו המורי מן החומה בקני
 השריפה הגדולים ויהרגו בהם לאלפים ורצבות ויורו כך על מחנה פולין שבעה שבועות
 עד שמתו הרבה שרים ברעב ושר צבא פירלי ג"כ מת במערכה ויחזק הדוכום ווישנועלקי
 את לב העם נעשה ספרים כמו שכתב המלך אליו שיבא לעזור להם ועם פולין הרבה
 עמו ולא היה דברים מעולם כי אין יונא ואין בא אליהם והוא עשה רק לחזק לב העם
 לילא זאת היו מוסרין את עלמן ביד האויב מפני הרעב הגדול שהיה במחנה פולין והיה
 אוכלים הסוסים והכלבים מפני הרעב ולפעמים עשה הדוכום ווישנועלקי חפירה תחת
 הארץ והלך עם חילו וגיסו השר חרלנזי עם חילו ויפלו בפחע פתאום על המחנה
 היונים והקדרים סביב ויד בהם מכה רבה אלפים ורצבות והוא הלך בראש כלם כדי
 לחזק לב העם שלא יבא מורך בלבבם :

יהי כשמוע המלך קאזימר יר"ה שמחני פולין היא צמור וצמלוק מן
 הקדרי והיוני ויאסור הוא מרכבתו : והלך המלך צכודו ובעלמו
 למלחמי ועמו כעשרים אלף איש גבורי חיל ואתריו היו מתחספי כל שרי פולין
 ולא היו ממתין עליהם והלך עם עשרי אלף לעזור את עמו שהם צמור וכאשר
 בא סמוך למצור של הקדרים והיונים ויסבבו כמה מאות אלף קדרים ויונים את
 המלך ומחנהו ותחד כל המחני ותמת לבם בקרצ' ולא שלף איש את חרבו מן
 מחני המלך ויפן המלך בה ובה וירא כי אין איש מלחמי ויקלוק המלך מאד על
 עמו ותמותו בערה צו וכמעט שלא תפסו הקדרי את המלך פניו ללכת לעיר
 זצארשא"ו עם מחניהו כי העיר הזאת קרוב ליום שמה והיא מצער ויאמר המלך
 אל עמו תמלטה נח שמה הלח מצער היא ותחי נפשי וימלט שמה המלך וכל מחנהו
 וילחם עם הקדרי והיוני מן העיר זצארשאו כמו שני ימים וצק כך וצין כך שלח
 המלך את השר תאוסלינסקי משנה שלו אל המלך הקדרי להתפשר עמו ולעשות
 עמו שלום ותחר כך הצורר חמיל ימ"ש בעל כרחו יעני תמן : מיד פסקו מללחום
 כנגד המלך : וזר ה"אן המלך של הקדרי נסע עם כמה מאות קדרים לעיר
 זצארשאו לדבר עם המלך בעלמו ולהתוכח עמו על ענין הפשר' ונתפשרו שהמלך
 יר"ה יתן לו שני מאות אלף זהובי כנגד מה שהייב לו מקדמת דנח ליתן דבר קרוב
 מם בכל שנה ולא נתן לו וצתנתי שיתנו ג"כ השני שרי לצבא לפדות בעד מאה אלפיי
 זהובים ונתן לו המלך למשכון המה שרים גדולי עד שישלח לו המעות :

יהי

דלת

יון מצולה

יהי

כאשר צמח הכורר חמיל ימ"ש שהקדרי' נתפשו עם המלך ירח לנפשו
 ונסע גם כן לעיר זבארואו אל המלך ונפל לרגליו של המלך וזכה ויתחנן
 לו ותמר כל מה שעש' השרי' בעצמם גרמו להם ודבר עם המלך כמה עניני'
 אשר לא נתגל' לשום אדם חבל המלך בעצמו מתגלה לדבר חתו ודבר עמו על
 ידי מלין ונתפשו עמו שילך וישב לביתו עם כל מחניהו ולשם ישלח המלך חמשה
 שרים גדולים שנקראו בלשון פולין קאמי'סארי' ויתוכחו על ענין הפשר בין עם
 היונים ועם פולין כי בקשת של חמיל ימ"ש הי' שיהיו שלשים חלק קאזקין שלא יתנו
 מם המלך והשרים כמו שהיה מקדמת דנח ותותן ל' חלק יהא רשות צידו
 לצרר מתיהז מקומות שייטב צעיניו הן ממקומות שהם תחת ממשלת
 המלך הן תחת ממשלת השרים והעיר טשהרין עם כל תגפיה יהיה
 שלו לעולם ועד לו ולזרעו גם הו' או תחר מן הקאזקין יהיה אחד מן
 השצעה וותיוודם וישב בכל פעם צבית וועד עם המלך וכן המלך יגזור
 על היהודים שלא ידורו בחותן מקומות שידורו שם קאזקין מחלו שלשים
 חלק וכן שאר תנאים הרבה שלא הי' אפשר בעולם ודחה חותו המלך
 בחותו הפעם שישב לביתו וחמשה שרים קאמי'סארי' יפשו חותו :

יהי

אחר הדברים האלה חזרו הקדרי' והיוני' לבית' ועל הדרך
 עשו הקדרי' נקמות גדולה בעם היונים שבעירות וכפרי' שמרדו
 במלך : ויש חומרים שהמלך נתן להם רשות שיחרצו חותן מקומות
 שהיו שם מורדי' ושרפו לק"ק אוסטרא וואגפי' וק"ק זסלצ וואגפי'
 וק"ק קרעמינען עם חגפי' וק"ק צזליאה וואגפיה וק"ק
 סטינאז וואגפי' עד קאמינין פאדאלסקי על עשרים פרסאות חורך ורוחב
 הכל חרצו ושרפו המקומות והעם היונים היושב בהם קלת מהם הרגו
 בחרצ ורצות יונים לקחו הקדרי' צעזי' ולא נשארו רק חותן הנחצתי'
 ציערות וצאגמיים ונתם השם מהם נקמת ישראל והם צעמנן הכלדיקו
 יעלהם תת הדין ותשקט הארץ מן המלחמי' כל שנת ת"י לפ"ק ושנת ת"י"ח
 לפ"ק עד חג הפסח :

יהי

אחר חג הסוכות ת"י לפ"ק חזרו לבית' ועל מקומם השרים של פולין
) וג"כ שארית ישראל יתמי' דיתמי' והיו חסרי' ודלי' וגם שם לא
 מנחו מנוח כי הי' יוקר גדול ולא הי' שום מחי' בעול' בי האומות בני היוני'
 הדלי' מתו לחלפי' ולרצות ברעב ולא הי' כל כך רעב ללחי' רק היו
 נפישו נפיהו כפן דלית חיסר מפני' שגזלו מהם הקאזקין והקדרי' כל
 ממוני' ורכושם והיונים העשירי' קלתם צורחי' אל תחורי' הנהר ליפור
 אל הקאזקין כי היו מתירתי' מן השרי' שלא ינקמו מהם נקמת' וקלת'
 חף על פי שהי' לו מזון חפר בקרקע שלא יגזלו השרים ממנו ועשה
 עצמו כעני' והיהודי' האציוני' חף שהיו צדלי' דלות היו נראין צעיני' המון

יון מצולה

1

עם והשרים שהם עשירים וכל אחד קאמר הז הז המלך והשרי הי רונים מס ולח הי להם ממון שום פרטה והיו נותנין המעשר מן כל מה שנשאר להם יתר הפליטה הכסף והזב ובגדי והיו נותנין להם בחצי שוי : ונחר כך בחו הנלחות אחריו כמו לחשי מלחמי וכיולח זו ונותנין המעשר כמו עשורייחא דרבי עד שלא נשאר ציד המעשר והדלות הולך וחזק תף על פי כן היו נותנין שצח והודיה להקצ"ה שהי שלו : ובמקומות שהיו דרים הקאזקין הי שם משא ומתן טוב כי היו הכל עשירים ומלכים מן גזלות יהודי ושרים רק שלא הי יכול שום שר או יהודי לבח שמה עד שנעשה הפשר עמהם ולח היו דרים שם יהודי ושרי רק עד ק"ק פיילוויטש ועד בכלל ולח יותר והיו תופסין הקאזקין כל מדינת רוס"יח על מנה פרסה תורף ורוחצ למשכון עד שיתפשו עמהם השרים כנ"ל :

בימים

ההם עשה המלך יר"ה פסק בכל מדינות מלכותו מי שהמיר דתו מחמת חונכו ראשי לחזור לדתו וחזרו כל האונסים להיות יהודים והיו דרי בכל מקומות מושבותיהם במקומו שהמירו ונעשו יהודים צפרהסיה בכל מקומות שהיו יהודי דרים שם : ובמקומות הקאזקין שלא היו יהודי דרים שם בלחותו פעם כמנ"ו המלך עליהם נסו האונסי שם ונשי שנשאו הקאזקין לנשי ברחו ג"כ ללותן מקומות שהיו יהודי דרים שם : ונעשו יהודים כמה מלות חנוסי : ובכל מקומות שנעשו בהם הריגות נשאר כמה מלות נערים קטנים ותינוקות קטנות שהמירו ולקחו לותן היהודים מיד העמי ציד חזקה וכתבו לכל אחד קמיע מחמה משפחה הוא על ידי דרישה ומקירה ותלו הקמיע על לוחתו : והרבה נשים נעשו עגונות והרבה חלמות נעשו עגונות בשציל שגפלו לפני היבס שהלך למדינה אחרת ועשו להם גתוני תרן דארבע תרנות יל"ו הרבה תקנות הגונות : ותקנו תענית ליבור לכל מדינות פולין ציום עשרים בחודש סיון לדורות זו ציום שנעשו הריגות נעמורצ כידוע לכל שהיה קהילה ראשונה שמסרו עצמן להריגה על קדושת השם זכות יעמוד לנו והשם ינקו דמם :

ויהי

אחר הדברים האלה גדל המלך חת הדוכס וויטנוועלקי על כל השרים ועשהו שר לבח על כל מחנה פולין ולא קבל עליו להיות שר לבח עד שיתן לו הגדולה כל ימי חייו תף כשיבואו שני שרי הלצח שנשבו ציד הקדרי לח יקחו ממנו הגדולה אז ילך הוא עם כל מחנה פולין אל תחורי הנה נ"פור ויכניע לקאזקין תחת ידו ידה הטובה עליו וישבו תיש אל תחזתו :

יהי

כשמוע הצורר חמיל ימ"ש חת הדבר היה מתירח לנפשו שמת יתרנה לו המלך ולב כל העם הי אחר הדוכס וויטנוועלקי מיד

יון מצולה

שלח חמיל ימ"ש אל מלך הקדרים שיזיח שני שרי לבח של מדינת פולין
 מצית כלל והוא יתן לו המותר דמי פדיון נפשם שנשחרו חייבי לח מפני
 הצבתם אלל מפני שנחת הדוכס ווישנוועלקי שלל יהיה שר לבח וכן
 עשה מלך הקדרי' והוציחם לחירות חת שני שרי הלבח אשר שם האחד
 פאטאלקי ושם השני קאלינאפסקי ויתמחו המלך וכל השרי' על שהוציחם
 מלך הקדרים לחירות ולח ידעו מאיזה סיבה והשיבם המלך על כנס
 כצרת שונה :

בימים

ההם עלה הצורר חמיל ימ"ש עם כל מחניהו על מדינת
 וואליחיי והחריבם על שהחציחו כמה שרים ויהודים ועל
 שלקחו הוואלחין מיד הקדרים ציד חזקה כמה מאות שצוים והוציחו
 לחרות : ובחזרתן ממדינות וואליחיי הציחו שלל גדול ומכרו הרבה ליהודי'
 חבל לח ניזוק שום יהודי כי הי' שלום עם היהודי' צחותו פעם :

ובימים

ההם מרדו גם היונים אשר צמדינת מאסקווי צמלך פולין
 ויתלקחו חליהם חנשים ריקים מן הקאזקין : והצורר חמיל
 ימ"ש כתב ספרים אל המלך שאל ידחג עצור מרידת המסקוויטר שהוא
 ילך עם הקאזקין שלו וילחם עמהם וכניעם תחת המלך חבל המלך
 הצין צחמתו כי תואנה הוא מצקש ועשה שלום עם המאסקוויטר בעל
 כרחו :

בימים

ההם שלח המלך פולין שרים רבי' ונכזדים שקורין צלשון
 פולין קאמיסחרי להתפטר עם הקאזקין ולח יכול להתפטר
 עמהם כי צקשו דצרים רבים שהיה נגד המלך והשרים והמשיכו הדצרים
 עד חג הפסח תי"ח לפ"ק :

ידי

קודם פסח הני"ל התאספו הקדרי' והיוני' פע' רביעית ושחו בני ישראל
 צחג הפסח חרבע כוסות התרעל' והרגו כמה מאות יהודי' ובמה מאות
 הלכו צצציה אל הקדרי' ולרות אחרונות משכחות הראשונות : ויצרח יעקב
 פעם רביעית וינאסו כל בני ישראל עד ק"ק לצוב הצירה : והלך המלך
 יר"ה צצבדו ובעצמו נגדס למלחמ' ועמו שלש מאות אלף חנשי' גבור'
 חיל של עם פולין' ושמיני' ח"לף חיש חשכני"ס וזרפת' וספרדי"ס גם
 אלף חנשי חיל מיהודים : ושלש מאות אלף חיש מעם פולין נשחרו סציי
 לצבלי"ן שלח יהיו עם פולין צכנופית אחת מפני הרעב ומיזם הוסדה
 מדינת פולין' עד עתה לח הי' כל כך הרבה עם פולין ביחד כמו צימי'
 ההם והקדרי' והיוני' היו עם רב כחול היס אשר לח יספר מרוב :

ויערוך

המלך מערכה גדולה ותקע חללו צצית הכומרי' צק"ק
 סק"אל ושאר עם המלך ערכו מערכ' צין ק"ק סקאל וק"ק
 צרעסטי"נקח ועמהם שני שרי הלבח והדוכס ווישנוועלקי : ויצחו
 הקדרים



יון מצורה

הקדרי' והיוני' צפתע פתאום עליהם צלעקות גדולות וצקלות משונות
כמנהגם ואמרו נפול על עם פולי"ן וגכה אותם כפע' צפע' והם לא
ידעו כי ה' אתנו ועם המלך י"רה ויכו בתחל' בעם פולי"ן אחר כך
גבר יד עם פולין וחזקו עם האשכנזי' את ידם ואזרו חיל ויכו צקדרי'
והיוני' מכה רבה ויכס וירדפי' עד חרמה : ומלך הקדרי' צרח לארצו
צחרפה גדולה וצמתי מעט ולקח עמו צשציה את הצורר חמיל ימ"ש על
שלא הודיע לו שהמלך פולי"ן יש לו כל כך עם רב וחרפה הוא לו על
צצרח צמתי מעט ואצד כל עמו : וכל שריו הגדולי' הלכו צשציה תכל
המלך פולין וצתוכס צן אחיו של מלך הקדרי' ושאר עם הקאזקין היו צממור
כמה ימים מעם פולין ויקומו וינוסו צנשף ויעצו את תהליה' ואת סוסיהם
ועגלות מלחי' כל עוב וכל המחנה כאשר היא וינוסו לכפשי' : והמלך
יר"ה צצ לביתו עם שריו ועצדיו צשמחה גדולה ולצ טוב ציוס טו"צ למנחי'
תי"ח לפ"ק : וישלח מלך הקדריס ספרי' אל המלך יר"ה שיוליא לחירות
צן אחיו ויתן לו תמורתו האויב שלו הצורר חמיל ימ"ש שהיה צימים
ההם צשציה תכלו וגם תרצע תלפי' שרי' גדולי' מעם פולין הנתוני'
צשציה תכלו יתן לו תמורת צן אחיו ולא רנה המלך והשיצ למלך
הקדריס צגאותו שיחזוק לצורר חמיל ימ"ש מאד והוא יקח אתו מידו
צציתו להודיע שגם על הקדרי' יצח המלך פולין ועמו למלחמה וישלח
המלך את שני שרי הצצח שלו והדוכס ווישנעצק"י ועמהם ק"ן תלף תיש
צצורי חיל לכבוש ערי היוניס צצמדינת רוסי"ח ואחר כן ילכו למלחמה על
הקדרי' וכן עשו והלכו וכצשו העריס צצמדינת רוסי"ח מתון מתון :

בעת

ההיא נתקנאו השרי' צהדוכס ווי"שענלקי שהולך וגדול ונתנו
לו סס המות להשקותו ומת הדוכס ווי"שענלקי זכר לצרכה -
והניח תחריו צנו צן טו"ו שניס והוא ג"כ צבור מלחמה וימלא מקום תציו -
ויהי כצמוע מלך הקדרי' שמת הצבור חיל הדוכס הג"ל ושני שרי הצצח
צתים עליו למלחמה התפשר עם הצורר חמיל ימ"ש ונתן חמיל ימ"ש
פדיון נפשו שמה עשר פעמים קי' תלפיס זהובים וחזק ידו ויתתספו
הקדריס והיוניס עם רב כחול היס פעם חמישית להלחם נגד המלך
פולין : ונתחדש מלחמה גדולה צפולין תחר ימים טובים תי"צ לפ"ק
והתשיך המלחמה עד היום הזה פעם השונת צובר ופעם צבר יד המלך
וצני יש' הולכים ודלים ונוסף לזה יש דצר גדול צכל מדינת פולין ומתו
צק"ק קראקא וצשאר קהילות צמדינת פולין צקין תי"צ לפ"ק יותר מעשרי'
תלף נפשות השס ירחס עליהם : ועד היום הזה יש צמדינת פולין חרצ
ורעצ וצר גדול צכל תארץ ולרות תחרונות משכחת לראשונות וצכל יוס
ויוס לרתה צמרוצה מחצרתה צערצ יתמרו מייתן צוקר וצצוקר יתמרו מייתן
ערצ ונתקיים צהם הפסוק

הפסוק גם כל חלי וכל מדוה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת וגוי
והפי' ה' בכל העמים מקלה הארץ ועד קלה הארץ : מה נאמר מה
נדבר ומה נאמר שלח חטאנו הלח עונינו ענו בנו שחטאנו וחלקים
מלא את עון עצדיו וכי הקצ'ה עביד דינח בלא דינח אבל נוכל לומר
את מי אשר יאהבה' ויכיה גם נוכל לוי עליה ממוקדשו תחלו אל תקרא
מקדשו בלא ממוקדשו ומיום שנחרב צ"ה לדיקים נתפסים בעון הדור :

ועתה תתחיל לכתוב הנהגה של מדינת פולין שהיה כולה על דרך נדק
וישר וכונן וקיים)

דאמרינן במסכת תבות שמעון הכדיק היה משירי אנשי כנסת הגדולה
הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורי
ועל העבודה ועל גמילות חסדים : רש"ג אומר על שלשה דברים העולם
קיים על הדין ועל האמת ועל השלום : כל אלו ששה עמודי שהעולם
עומד עליהם נתקיימו במדינת פולין :

עמוד התורה המפורסמת אין לריבין ראי' שלח היה כל כך

הרבה תורה בכל תפלות ישראל כמו במדינת
פולין בכל קהילה וקהילה היו תופסין ישיבות והיו מרצין שר לראש
ישיבה שלהם כדי שיוכל לתפוס ישיבה בלא דאגה ולהיות תורתו אומנתו
ולא ילא הר"י כל השנה מפתח ביתו לחון את לא מצית המדרש לבית
הכנסת וישב תמיד יום ולי' ועסק בתורה : וכל קהילה וקהילה היו
מחזיקים בחורי' ומספיקי' להם ממון דבר קצוב בכל שבוע שילמדו אלל
הראש ישיבה : והיו מחזיקין לכל בחור לפחות שני גערים שילמדו אללו
שיוציא גפ"ת מן הפה מה שלמד ויהי' רגיל לפלפל והיו נותנים לנערים
אכילה מקופה של נדקה או מן התמחוי : ואם היה קהילה של חמשי'
בעלי בתים היו מחזיקין לא פחות משלשי' בחורי' ונערי' והיה בחור
אחד עם שני נערי' אלל בעל הבית א' ולפחות שהיה אוכל הבחור
תמיד על שלחנו כ אחד מצניו אע"פ שהיה לבחור הספקה מן הקהל
היה בעל הבית מוותר לו אכיל' ושתי' מה שצריך : וקנת בעלי בתי'
הנדיבי' היו נותנים גם לנערי' להיות מאוכלי שלחנו תמיד ג' נפשות
והיו נותני' אכיל' ושתי' כל השנה : וכמעט שלח היה בית בכל מדינות
פולין שלח היו לומדים זו תורה או הבעל הבית בעצמו היה למדו או
בנו או חתנו היו לומדי' או בחור א' מאוכלי שלחנו ולפעמי' היה כולם
יחד בבית א' : היו מקיימין כל ג' דברי' שאמ' רבא במסכת שבת פ"ח
אמר רבא דרחים רבנן הוה ל' בנין רבנן דמוקיר רבנן הוה ליה חתנות רבנן
דדחיל מרבנן הוה גופיה הוה לורבא מרבנן : ולכן היו בכל קהילה וקהילה
הרבה

יין מצולה

הרבה חכמים תם הי' קהילה מחמשי' בעלי בתים היו גם עשרי' חכמי'
שנקראו בשם מורינו או בשם החצר והרא' ישיב' היה על כולן וכל
החכמי' היו נכנעי' תחתיו והיו הולכין אלל הר"י על הישיבה : וכך
הי' סדר הלימוד במדינת פולין הזמן הי' מה שהצחורי' והנערי' היו מחויבי' ללמו'
אלל הרא' ישיבה בקין מר"ח אייר עד ט"ו באב ובחורף מר"ח חשון עד ט"ו שבט
ואחר ט"ו שבט או ט"ו באב הי' רשו' ביד הצחורי' או הנערי' שילכו ללמוד
בכל מקומו' שירצו : ומר"ח אייר עד חג השבועות ובחורף מר"ח חשון
עד חנוכה היו לומדי' כל בני ישיבה גמרא פרש"י ותוספת בהתמד' גדול'
ולומדין בכל יום הלכ' דהיינו עמוד אחד גמרא עם פירש רש"י ותוספו'
נקרא הלכה : והיו הולכין כל החכמי' והצחורי' שצקהיל' וכל מי שיש בו
ריח תורה על הישיב' אלל הראש ישיב' והראש ישיב' לצד ישב על כסא'
וכל החכמי' ושאר בני ישיב' נכבים עליו סביב לו והיו מפלפלין זה עם
זה בהלכ' קוד' שבה הר"י על הישיב' : וכשבה הר"י על הישיב' כל תי'
הי' מקש' לר"י מה שקשה לו בהלכ' והוא מתרן לכל אחד ואחד : אחר כך
שחקו כולי' והר"י אמר מה שחידש בהלכ' ואחר שאמר כל החדושי' אמר
הראש ישיב' חילק דהיינו שמקש' בגמרא או ברש"י או בתוספות שדבריה'
סותרי' זה את זה מקש' קצורי' או סתירות בג"פ ומתרן אות' והתירוטי'
ג"כ סותרי' זה אל זה ואמר על קשי' תי' תירן שני וכדומ' לזה עד
שהלכ' עומדת על צורי' ולפחות תינן הולכין מן הישיב' עד אחר להרי'
בקין : ומחג השבועות או מחנוכ' ותילך עד חג הפסח או עד ר"ה
הראש ישיב' תינו מרצ' כל כך בחילוקי' והוא לומד עם החכמי' פוסקי'
ארבע טורים צביאורי' ועם הצחורי' הוא לומד רב אלפס או שאר
ספרי' ועל כל פנים עוסקין ג"כ בגמרא פרש"י ותוספות עד ט"ו באב
או ט"ו שבט ומכתן ותילך עוסקין עד הפסח או עד ר"ה
בפוסקי' או בשאר ספרי' לצד : וכמה שבועות לפני ט"ו באב או ט"ו
שבט הראש ישיב' הזה מכבד לבני ישיב' שלו כל אחד ואחד שיאמרו
חילוקים על הישיב' במקומו הן לחכמי' הן לצחורי' והם היו אומרי'
החילוקי' והראש ישיב' שומע אליה' והי' מפלפל עמהם כדי שיחדדו הבני
ישיב' : והיו לומדים בכל מדינות פולין מסכת תי' כסדר השש' סדרי'
ולכל ראש ישיב' הי' שמש תי' שהלך מדי יום ויום מחדר לחדר שילמדו
הנערי' הן עניי' הן עשירי' והזהיר להם כל ימות השבוע שילמדו ושלא
יטיילו ברחוב : וציוס הי' שבוע הי' מחויבי' לילך כל הנערי' בקצון יחד
אל הגבתי הממונת על ת"ת ושאל אות' הגבתי מה שלמדו בכל השבוע
ומי שתינו יודע שום הדבר מה שלמד או שטע' בדבר אחד השמש הכה
אותו בשבטי' גדולי' ציוי הגבתי ועשה לו גם שאר חרפות גדולות בפני
הנערי' כדי שיהיו לו זכרון שילמדו שבוע אחרת יותר טוב : וכן צערב

יון מצודה

שבת הולכין כל הנערים בקצון יחד אל הרחש ישיבה לשחול אותם מה
שלמדו בכל השבוע כנ"ל בזה היה מורח ופחד גדול על הנערים ולמדו
בתמידו' גם בשלשת ימי הגבלה או בחנוכה היו מחוייבים הצחוריי
והנעריי לחזור לימודים כל מה שלמדו בלוחו זמן וכנגד זה נתנו להם
פרנסי הקהיל' מתנת ממון דבר קצב' כך היה המנהג עד ט"ו באב
או ט"ו בשבט' ויחד כך נסעו הרחש ישיבה עם כל בני ישיבה שלו
הצחוריי והנעריי על היריד שהוא יומא דשוקא בקין היו מוסעין על
היריד' זלזל ועל היריד' יעריסלז' ובחורף על היריד לבו"ב ועל היריד'
לובלי"ן' ושם הי' רשות ציד הצחורים ונעריי שילכו ללמוד בלוחה ישיבה
שירצו ללמוד שם והיו בכל' יריד ויריד כמה מלוחת ראשי ישיבות וכמה
חלפיי צחורים וכמה רצבו נעריי וסוחריי יהודיי ועמים להבדיל היו כחול
הים כי מסוף העול' ועד סופו היו בלחיס על היריד' ומי שהיה לו
בן או בת להתחתן נסע על היריד' ושם עשה חיתון כי כל אחד מלוח
שם דמיונו וחגו' ונעשה כמה מלוחת חיתונים בכל יריד ויריד ולפעמי
חלפיים חיתונים ובני ישראל חנשים ונשים היו הולכין ביריד בצבדי מלכו'
כי היו חסובים צעיני מלכות וצעיני העמים ובני ישראל היו רב כחול
הים ועכשיו נתמעטו צעונותינו השם ירחם עליה' וכבוד גדול הי' לרחש
ישיבה בכל קהילה ודבריו נשמעין הן לעניי' הן לעשיר ולח המרו חיש
חת פיו ובלעדו לח הרים חיש חת ידו וחת רגלו ותגזור תומר ויקום
והיה צידו מקל ורצועה להכות וללקות ולקנוס ולעשות חרפות לעוברי
עצירה ולתקן תקנות ולגדור גדר להפריש מאיסורי' ותע"פ כן היו תוהבי'
לרחש ישיבה ומי שהיה לו מנה יפה כגון תרנגולים פקומיי וצבורים
חבוסים ודגיי' טוויים היה מכבד צו לר"י במחנה או בכול' ושאר מתנות
ממון או כסף וזהב חין שיעור' גם בצ"ה רוב מי שקומו' מלוח היו
מכבדי לר"י ולרחש ישיבה הי' חיוב להיות שלישי מן העולין לקרות
ביתורה בשבת ויום ראשון של יום טוב עכ"פ ואם היה הר"י כהן או
לוי היה חיוב שלו להיות כהן או לוי או אחרון תע"פ שהיו הרבה כהני'
או לויים בצ"ה' ולא יכל אחד בשבת וי"ט מצית הכנסת עד שהלך
מתחילה הרחש ישיבה ותחריו בני ישיבה שלו ואחר כך כל הקהל והיו
מלוין אותו עד ביתו וביו"ט הלך רל הקהל אחריו לביתו להקביל פניו
ברגל' ומזה נתקנאו כל החכמים והיו לומדי' בתמידות שבוואו גם כן
לידי מעלה זו להיות רחש ישיבה בלוחה קהילה ומתוך שלא לשמה בל
לשמה ומלחה הארץ דיעה'

עמוד עבודה

יש בזמן הזה תפלה במקום עבוד' שג' ושלמה
פרים שפתינו והיה התפלה מיוסד על אדני פז
ברחש היו חברה ששימין לפני עלות השחר לשומרי' לצוקר להתפלל
ולקונן



יון מצורה

ולקונן על חרבן הצית וכעלות השחר היו משכימין בני החברה של תהלים ותמרו תהלים כמו שעה אחד לפני התפילה וסיימו תהלים בכל שבע : וחלילה שיעבור אדם בצוקר זמן תפילה בשינה ולא ילך לז"ה אם לא באונס גדול : ואם הלך לז"ה לא ינח אדם משם למשא ומתן שלו עד ששמע דברי תורה מפי שום חכם או פרה"י על התורה או נביאים תוך כתובים או משניות או דינים מה שלבו היה הפך ללמוד כי היה בכל בתי כנסיות כמה בתות של חכמים שהיו מלמדים לתורים ב"ה מיד אחר התפלה ערב וצוקר ומקיימים ילכו מחיל אל חיל יראו אלהים :
ב"יון :

עמוד גמולות חסדים

היה ליון שיעור לגמילות חסדים שצמדינות פולין בראש בהכנסת תורמים אם ב"ה חכם או דרשן אחד תורח תף בקהילות שהיו פתקין בשביל התורמים לא היה לריך ת"ח לבנות כבודו לקבל פתק רק הלך אל חיה פרנס מקהיל' להתארח באשר יעב צעיניו וצח שמש הקהל ולקח הקיצון מתתו והראה הקיצון אל הגבתי או אל פרנס החודש אשר יהי ב"מים ההם ונתנו לו מתנה בפי ראות עיניהם ושולחין לו עם השמש דרך כבוד והתארח אלל בעל הצית אחד כמה ימים שיראה : וכן שאר התורמים : שקבלו פתקין היו נותנין לו פתק אחד והתארח אלל בעל הצית אחד אשר עלה בגורלו כמה ימי' שיראה התורה ולכל הפחות היה פתק ת' ג' ימים ונתנו לו תכילה ושתייה ערב וצוקר ולהרים ואם היו רוצים לילך לדרכם היו נותנין להם גדה לדרך ושולחין אותם על סוס ועגל' מן קהיל' לקהילה : ואם באו מארץ מרחקי' או ממקומי' אחר' בחור' או נערי' או בעלי בתים או בתולות היו מלבישים אותם מיד ומי שרו' לעשות מלאכה היו נותנין לבעל מלאכתו ומי שרו' לשר' היו נותנין אל הצית לשרת ומי שיראה ללמוד היו שוכרים מלמד שילמוד אללו ותח"כ כשעשה בחור חשוב לקחו עשיר אחד לביתו ונתן לו צתו וכמה חלפיק זהובים לנדוניה והלבישו בגדי מלכות מתן מלכי רבנן ושלח אותו לחמה נשואין ללמוד חוץ לביתו בשיבות גדולות תח"כ כשצח לביתו אחר ב' או ג' שנים היה חמיו שלו מחזיק לו ישיבה בביתו והיה מפזר ממון לבעל בתי חכמים גדולים שילכו אליו על הישיבה כמה שנים עד שנעשה ג"כ ראש ישיבה באיזה קהילה : ואף בשלח היה הנער בחור חשוב בצותו זמן רק כשהיה לו לצ עוב ללמוד שאפש' שיהיה חכם בשילמוד צת לפעמים עשיר אחד שהיה לו צת קטנה ונתן לו תכילה ושתייה ומלבושה וכל נרכו כמו לבנו ושכר לו מלמד עד שנעש' כלי מוכן ואחר כך נתן לו צתו כנ"ל ליון לך גמילוי' חסד גדול מזה : וכן לבתולות עניות היו תיקוני פיס עד מאד בכל מדינה ולא הגיעה שום בתול' עניה לבת י"ח שנה :

יון מצורה

שלא נשאת לחי' והרבה נשים לדקניות עוסקות במצוה זאת השם ישלם
להן גמולו וירחם על שאתית ישראל :

עמוד הדין

הי' במדינת פולין כמו שהי' בפני חרבן הבית
צירושלים שהיו מושיצין בתי דינין בכל עיר ועיר
ואם לא ראו לדין לפני צ"ד שצעירו הלכו אל צ"ד הסמוך ואם לא היו
רוצים לדין לפני צ"ד הסמוך הלכו לדון לפני צ"ד הגדול : כי בכל
מדינה ומדינה הי' צ"ד הגדול כגון ק"ק אוסטרא הצירה הי' צ"ד
הגדול במדינ' וואליין ובאוקריינא וק"ק לבו"צ הצירה הי' צ"ד הגדול
במדינת רוס"א : וכן הי' הרב' קהילות גדולות כל אחת צ"ד הגדול
במדינה שלה' : ואם שני ראשי קהילות מתדייני' זה עם זה הולכין לדון
לפני פרנסי' דארבע הארצות יצ"ו ושהיו יושבי' צ' פעמי' בשנה בקיצון
יחד מכל ראשי הקהיל' פרנס אחד ונרפו להם ששה גאוני' מתוך
פולין והם הם נקראים ארבע הארצות והיו יושבים בכל יריד
לוצ'לין בין פורים לפסח ובכל יריד יערסלצ' בחדש חב' או חלול והפרנסי'
דארבע הארצות היו כמו סנהדרין בלשכת הגזית והי' להם כח לשפוט
כל ישראל שבמלכות פולין ולגדר גדר ולתקן תקנות ולענוש אדם לפי ראו'
עיניהם וכל הדבר הקש' ביחאו תליה' ושפטו הם ופרנסי' דארבע
הארצות היו צוררין להם דיינים מן המדינות להקל מעליהם המשא והמה
נקראים דייני מדינ' וכל דיני ממונות בא לפני דייני מדינה ודיני
קנסות ודיני חזקות ושאר דינים הקשים בא לפני פרנסי' דארבע
הארצות יצ"ו ומעולי' לא בא דין יש' לא לפני דייני עמים ולא לפני
שום שר ולא לפני המלך י"רה ואלו הי' הולך בר ישראל לדון לפני
דייני עמים היו מענישים אותו בחרפת גדולות לקיים ואויבינו פלילים :

עמוד האמת

שהיו בכל קהילה ממונים על המשקולת
ועל המדות ועל שאר משא ומתן שיהי'
הכל באמת ואמונה :

עמוד השלום

שנאמר הי' עוז לעמו יתן הי' יצרך את עמו
בשלום והי' צפולין כך הרבה תורה שלא היו
ג' יושבים בסעודה שלא היה צניה' דברי תורה כי הכל מפלפלין בהלכ'
או במדרשים תמוהים כל זמן האכילה לקיים ותורתך בתוך מעי :

ישלם

להם הקצ"ה גמולם הטוב ותף גם זאת בהיותם בארץ
אזביהם לא מאם אותם ולא הפר בריתו אתם ובכל מקו"ף
שער דרך קף רגלם בתוך אחינו בית ישראל גמלו עמהם חסד גדול
צראש



יון מצודה

צראש אחינו בית ישראל הנחונים בצרה ובשציה צין הקדרים הוליכי
חותו הקדרים לקוסטנטנופול הגדולה עיר ואם בישראל ולק"ק סלונקי
המהוללה ולשאר קהילות צארן תוגרמ"י ולארץ מזרי"ס ולארץ צרבר"י
ושאר מדינות תפולות ישראל ופדו אותן דמ"י יקרים כנ"ל ועד היום
הזה לא יפסקו ידיהם מלפדות שבזים המציתים אליהם בכל יום ויום
השם ישלם להם גמולם :

והנמלטים

מחרצ האויב בכל מדינות אשר דרך קף רגלם כגון
במדינת מעהרר"ין ומדינת אי"סטרייך ומדינת פי"הם
ומדינת תשכנ"ז ח"יטליה הטיבו עמהם באכילה ושתייה ולינה
ובמלבושים ובמתנות מרובות לכל אחד לפי חשיבתו ועושין להם גם שאר
טובות וב יותר צארן תשכנז עשו יותר מכדי יכלתם והלך לפנייהם לדקתם
להגן עליהם ועל כל ישראל במקהלותם

• וישבו כל ישראל בשלום בשלום במושבותם

וזכותם יעמוד לנו ולבנינו :

שישמע ה' לעקבותינו :

ויקבץ מארבע כנפות הארץ מדחינו :

וישלח לנו משיח לדקינו :

במהרה בימינו :

אמן סלה :

